

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

**(10-74) - HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE VE ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNE
YÖNELİK İHLALLERİN TESPİTİ VE ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

7 Mart 2013 Perşembe

**(10-74) - HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE VE ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNE
YÖNELİK İHLALLERİN TESPİTİ VE ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

7 Mart 2013 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

**Türkiye Barolar Birliği Bősk. Yrd. Av. Talay şenol ve Prof. Dr. Ersan
şen'in haberleşme özgürlüğüne ve özel hayatın gizliliğine yönelik ihlaller
ve bu ihlallerin önlenmesiyle ilgili tedbirlere ilişkin sunumları**

1:58

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM**1:16**

Av. Talay ŞENOL (Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı)		1:8, 10, 12:14, 15:16
Hasip KAPLAN	(Şırnak)	8:9
Şuay ALPAY	(Elâzığ)	9:10
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	10:11
Hamza DAĞ	(İzmir)	11:12
Bilal UÇAR	(Denizli)	13:14
İlhan CİHANER	(Denizli)	14:15

İKİNCİ OTURUM**17:58**

Prof. Dr. Ersan ŞEN (İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi)		17:31, 36, 38, 41:51
Şuay ALPAY	(Elâzığ)	27, 34:35, 41, 55:57
İhsan BARUTÇU	(İstanbul)	27, 35:36
Mehmet S. KESİMOĞLU	(Kırklareli)	31:32, 57:58
İlhan CİHANER	(Denizli)	32:33, 39:40, 44, 48, 51:54, 56
Hamza DAĞ	(İzmir)	33:34, 46
Erdal AKSÜNGER	(İzmir)	36:37, 52:54, 57
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	38:39, 46:48, 50, 52, 53
Hasip KAPLAN	(Şırnak)	40:41, 52, 53, 54:55, 57
Mihrimah Belma SATIR	(İstanbul)	46, 48, 50:52
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	50
Yusuf BAŞER	(Yozgat)	52
Komisyon Uzmanı		52
Enver ERDEM	(Elâzığ)	52

Açılma Saati: 11.02**Kapanma Saati: 14.36**

BİRİNCİ OTURUM

7 Mart 2013 Perşembe

Açılma Saati: 11.02

BAŞKAN: Zeyid ASLAN (Tokat)

BAŞKAN VEKİLİ: Yusuf BAŞER (Yozgat)

BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

0

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Bugünkü gündemimizde, Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Av. Talay Şenol Bey, haberleşme özgürlüğüne ve özel hayatın gizliliğine yönelik ihlaller ve bu ihlallerin önlenmesiyle ilgili tedbirler hakkındaki sunumlarını sunacaklar.

Akabinde, değerli hocalarımızdan Prof. Dr. Ersan Şen aynı konuda yine sunumlarını sunacaklar.

Görüntülü basın mensubu arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz ve gündemimize başlıyoruz.

Sunumla ilgili bir slayt yok, biz genelde alışmıştık da slaytlı sunuma.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sizleri, şahsım ve temsil ettiğim kurum Barolar Birliği adına saygıyla selamlıyorum.

Hemen belirtiyim, sizin yazınız ayın 1'inde cuma günü akşamüzeri bize intikal etti, bana intikali de pazartesi günü oldu, bir seyahat edtik. İki gün içerisinde takdir edersiniz ki çok önemli bir konunun bütün boyutlarıyla, hatta sizin söylediğiniz şekilde sunumu mümkün olamadı. Buna rağmen biz, burada bir ön sunum gibi kabul ve takdir ederseniz bunu ve kabul buyurursanız, bunu ön sunum gibi size takdim etmek istiyoruz. Eğer bize bir süre verilirse, bunu yazılı olarak ve dokümanlarıyla birlikte Sayın Komisyonunuza bildiririz.

İnsanın en başta ilişkili olduğu özgürlük alanı, düşünce ve bu düşüncüyü ifade özgürlüğüdür. Diğer yandan, insan onuruyla çok yakından ilişkili olan özel hayatın gizliliğinin korunması da çok önem arz etmektedir. Bu nedenle, bu özgürlüklerin ihlallerine karşı korunması gerek uluslararası düzeyde - örneğin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde- gerekse iç mevzuatta Anayasa başta olmak üzere kanunlarımızda güvence altına alınmaya çalışılmıştır.

Ben burada bu mevzuatla ilgili değerlendirmeleri, bunların tanımını yapmak istemiyorum, çünkü zaten Sayın Komisyonunuz bunları biliyor ve aslında bu yasaları yapan bir camiaya ayrıca bu yasaları anlatmak da pek yerinde olmaz sanıyorum.

Buna rağmen, bildiğiniz gibi, Türk hukukunda iletişimin denetlenmesine imkân kılan en önemli yasal düzenleme CMK'da yer almaktadır. CMK'nın bu hususları içeren düzenlemeleri kanunun beşinci bölümü olan "Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi" başlığı altında 135 ve devamı maddelerinden itibaren düzenlemeye kavuşturulmuştur.

Yine bilindiği üzere, CMK'nın önleme amaçlı dinlemeye olanak vermediği ve bu nedenle de emniyet güçlerinin özellikle örgütlü suçlarla mücadelede zafiyete uğratıldığı sıklıkla ifade edilmektedir. Bunu dikkate alan sayın yasa koyucu, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyeti Kanunu ve diğer kanunların yanı sıra 5397 sayılı Yasa'yla da bazı imkânlar getirmiş bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Polis Vazifeleri Kanunu ve diğer kanunlar, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, yine Devlet İstihbarat Hizmetleri Kanunu'nda da bu hususta düzenlemeler bulunmaktadır, ama asıl olarak Ceza Muhakemeleri Kanunu ile 5397 sayılı Kanunlarda bunlar düzenlenmiş bulunmaktadır ayrıntılı bir şekilde.

Türk hukuk sisteminde, yine bildiğiniz üzere, suç öncesi önleyici tedbir ve adli tedbir olmak üzere iletişimin denetlenmesi ikiye ayrılmaktadır. Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi CMK'da, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi ise 5397 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılabilmektedir.

Türkiye'de iletişimin denetlenmesine adli ve idari anlamda olanak sağlayan bu saydığımız kanunların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarıyla örtüştüğü yönleri yaygın olsa da, bazı konularda mahkeme kararları ile uyummadığı söylenebilir. Bu uyumsuzlukların bir kısmı yasal düzenlemelerin içeriğinden kaynaklanmaktadır ama asıl kısmı da uygulamadan kaynaklanan sıkıntılardır. Uygulamada özellikle yasal düzenlemelerin ruhu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının özüyle bağdaşmayan birtakım kararlara da maalesef rastlanmaktadır, bu nedenle de devletimiz bu mahkeme huzurunda pek de hak etmediği, hak etmediğimiz bir şöhrete sahiptir.

5397 sayılı Kanun, uygulamaların getirdiği iletişimin denetim altına alınması tedbirine başvurabilmek için CMK'dakinin aksine basit bir suç işleme şüphesinin bulunması, gerçi bu kanunda bu kadar basit bir şüphe lafı geçmese de uygulamada bu yeterli sayılmaktadır. Basit bir şüphe olayı tek başına maalesef bu iletişimin denetiminde ölçü olarak alınmaktadır. Dolayısıyla, kolluk güçleri bu suçlarla ilgili soruşturabilecek niteliğe sahip basit bir şüphe halinde önleyici amaçlı iletişim denetlemelerine başvurabilmektedirler. Zira, kanunun bu denetim tedbirine başvurması için istemiş olduğu şüphede hiçbir yoğunluk, kesinlik veya derece belirtmemiş olması, Ceza Muhakemelerine aykırı olarak böyle bir uygulamanın yerleşmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, bizim görüşümüz, bu kanundaki düzenlemenin CMK düzenlemesine paralel hâle getirilmesi. Yani, basit şüpheyile değil de yoğunluk dikkate alınarak böyle bir temel hak sayılan iletişimin denetlenmesi imkânı sağlanmalıdır.

Çünkü, devlet, kamu düzeninin sağlanması, sosyal barışın tesisi için gereken önlemleri alırken, bunu, hukukun üstünlüğü, demokrasinin vazgeçilmez ilkelerine riayet ederek yerine getirmesi gerekir. Aksi hâlde devletin önlem alma amacıyla hareket ederek hukuk kurallarını ihlal etmesi sonucu ulaşılmak istenen amaç hiçbir şekilde gerçekleşmeyecektir. Aslolan özgürlükler olmalıdır, özgürlüklerin kullanımının yaygınlaştırılması, hatta bilindiği üzere Anayasa'mızın 5'inci maddesine göre -ki, bu maddemiz hemen hemen hiçbir başka anayasada yoktur- devletin temel görevi olarak insanın refahını ve insanların temel hak ve özgürlüklerini korumak, teminat altına almak olduğu belirtilmiştir.

Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 135'inci maddesinde, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebepleri aranması son derece yerindedir ve bu konuda da uygulamanın gerçekten kuvvetli kelimesini burada özgürlüğün asıl olması gerektiğini belirtecek şekilde yorumlaması, sanıyorum demokratik hukuk devletinde olmazsa olmaz bir durum olmalıdır. Hatta, özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü gibi temel özgürlüklerin ihlal edilebilecek bir yapıda olan iletişim denetlenmesi tedbiri ve buna benzer uygulamaların daha net, daha açık, daha kesin çizgilerle çerçevelenmesi hâlinde bu konudaki aksaklıklar giderilecek ve haberleşme özgürlüğü demokratik anlamda daha az ve daha makul şekilde sınırlanmış olacaktır.

Haberleşme özgürlüğünün iletişim tespiti ile denetim altına alınması uygulamasında 5397 sayılı Kanun'da CMK'dan farklı bir durum öngörülmüştür. CMK'da iletişimin denetlenmesi tedbiri, kişilerin özel hayatı ve iletişim özgürlüğüne yönelik ağır ve -biraz önce yukarıda söylediğimiz gibi- derin bir müdahale olabileceğinden, kolluk kuvvetlerinin hemen başvurabilecekleri bir tedbir olarak öngörülmemiştir. Bu açıdan CMK'nın 135'inci maddesindeki bu tedbiri son çare olarak görme anlayışı maalesef bu kanunda, diğer kanunda öngörülmemiş ve uygulamada da maalesef ultima ratio, yani son çare olarak bu tedbirlerin uygulanması dikkate alınmamaktadır.

Diğer yandan, adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde başka bir şekilde delil etme imkanı varken, adli dinleme tedbirine başvurulmayacağı açıkça kabul edilmişken, önleyici amaçlı denetlemede bunun kabul edilmemesi de, haberleşme özgürlüğüne, kişi hak ve hürriyetlerine yapılan yersiz ve haksız müdahale olarak dikkate alınmalıdır. Bu husus da ülkemizde haberleşme özgürlüğünün demokratik anlamda tam manası ile korunması noktasında çok önemli bir eksikliktir. Zira bu durum sonucu kolluk kuvvetleri, basit bir şüphe olgusu oluşsa bile başkaca bir yönteme başvurmadan doğrudan önleme amaçlı haberleşme özgürlüğüne sınır koyabilmektedirler.

5397 sayılı Kanun önleyici amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanacağı kişi ya da kişilerden yahut da sanık veya şüpheliden bahsetmemektedir. Ancak kanunun lafzından kanunda belirtilen suçları işleme ihtimali olan tüm bireylerin iletişimlerinin denetlenmesine izin verildiği ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan düşünüldüğü zaman tedbirin uygulanabileceği kişilerin kapsamı oldukça geniş tutulduğu söylenebilir.

5397 sayılı Kanun, "Suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla iletişim tespit edilebilir." denilerek dinlenecek kişi kategorisini belirtmemiş, hiçbir sınırlamaya da gitmemiştir. Bu durumda, kanunun bu hükmüne dayanarak suç işleme kuşkusu altında bulunmayan kişilerin de iletişimi denetlenebilecektir. Bu şekilde bir düzenleme, iletişimi denetlenecek kişi veya kişilerin kanunla açık bir şekilde belirlenmesi gerektiğini belirten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına da açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 135'inci maddesindeki adli iletişimin denetlenmesinde sanık veya şüphelinin müdafii veya avukat veya tanıklıktan çekilme hakkına sahip kişilerle iletişimi denetlenemezken, önleme amaçlı denetlemede bu yönde herhangi bir istisna öngörülmemiştir. Yani telefonu dinlenen kişinin eşi, avukatı ya da herhangi biriyle olan iletişiminin denetlenebilmesine izin verilmiştir. Bu tedbir, ilgililerin haberi olmadan yapılan gizli bir denetim olması açısından düşünüldüğünde, iletişim özgürlüğünü orantısız bir şekilde ihlal edebilecek ciddi bir boyutunun olduğu söylenebilir.

Türk Ceza Kanununun 132'nci maddesinin üçüncü fıkrasına, 6352 sayılı "Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un 79'uncu maddesi ile "hukuka aykırı olarak" ibaresi eklenmiştir. Ayrıca aynı değişiklikle maddedeki ceza miktarları da artırılmıştır.

Bu düzenlemede cezaların artırılması yerinde olmuş ise de; üçüncü fıkraya "hukuka aykırı olarak" ibaresinin eklenmesi kanımızca yerinde olmamıştır. Bu ibare belirsizdir. Ceza hukukunda belirsiz kavramlara yer vermemek gerekir. Neyin hukuka aykırı olduğu konusu çoğu kez objektif değil subjektif değerlendirmeler içermektedir. Bu durumda uygulamada gerek özel hayatın korunması ve gizliliği ve gerekse haberleşme özgürlüğünün özüne bazı subjektif gerekçelerle müdahale etme olanağı doğacaktır. Anayasa yoluyla kişi hak ve özgürlüklerinin genişletilmesinin hedeflendiği bir zamanda bu tür bir değişikliğin yapılması kanımızca uygun olmamıştır.

Diğer yandan, Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosuna ve Konseye sunulan "Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2012-2013" bildiriminde aynen; "Özel hayata ve aile hayatına saygı ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak Türkiye, ulusal mevzuatını, verilerin korunmasına ilişkin Avrupa Birliği müktesebatı ile uyumlu hâle getirmeli ve bu bağlamda tam bağımsız bir veri koruma ve denetleme birimi kurmalıdır. Türkiye'nin aynı zamanda, Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilme Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesinin ve bu sözleşmenin Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Ek Protokolünü onaylaması gerekmektedir. Verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın olmayışı, polis ve yargı organları arasındaki ve terörle mücadeledeki operasyonel iş birliğini engellemektedir." denilmektedir. Bu tespitlere de biz aynen katılmaktayız.

Ülkemizde zaman zaman ortaya çıkan skandallar idarenin özel hayata yoğun ve keyfi bir şekilde müdahalesinin örneklerini sunmaktadır. Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içeriğine ve özüne paralel yasal düzenlemelerimiz mevcut olsa da, ülkemizde çoğu zaman birçok insanın iletişimi izlenmekte, birçok insanın da iletişimi dinlenmekte ve kaydedilmektedir. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri Mücadele Kanunu yürürlüğe girinceye kadar hukuki dayanağı olmaksızın yürütülen bu faaliyet, şimdilerde mahkemelerden genel ve soyut nitelikli kararlar alınmak suretiyle devam ettirilmektedir.

Ülkemiz özelinde uygulamada ortaya çıkan bu tür antidemokratik durumların bir kısmı kendisine verilen yetkiyi kötüye kullanan kamu görevlilerinden kaynaklanıyor olsa da, bu tür aksaklıkların büyük bir kısmı, iletişimin denetlenmesine olanak tanıyan hukuki metinlerdeki –yukarıda belirtildiği gibi- eksik ve yoruma açık düzenlemelerden kaynaklanmaktadır. Örneğin, bilindiği üzere iletişimin adli amaçlı denetim altına alınmasını sağlayan yasal mevzuat, iletişim denetlenmesinin sonucu elde edilen kayıt ve bulguların haberleşme özgürlüğü sınırlandırılan kişi veya kişilere bildirilmesi hususunu düzenlemiş iken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde elde edilen verilerin ilgisine bildirilmesi hususu da bu denetime olanak sağlayan yasal mevzuatta öngörülmemiştir.

Burada hukuki veya gayri hukuki bir şekilde iletişimi denetlenen kişi veya kişilere, denetlemenin sonuçları ile ilgili hiçbir bilgi verilmemesi, denetleme sonucu elde edilen verilerin veya bulguların ilgililere verilmemesi veya en azından dinlendiği noktasında bilgilendirilmemesi, özünde şeffaflık olgusunu barındıran demokratik hukuk devletinde oldukça ağır sonuçları olabilen olumsuz bir uygulama olarak düşünülebilir.

Uygulamada çok tartışılan hususlardan birisi de, haberleşme hürriyeti illegal olarak sınırlandırılan kişinin kanunda öngörülen tazminat isteme talebinin pratikteki uygulanamazlığıdır. Zira kişinin böyle bir talepte bulunabilmesi için illegal olarak izlendiği veya dinlendiğini belgeleyebilmesi gerekmektedir. Şüphesiz haberleşme özgürlüğü hukuka aykırı olarak sınırlandırılan ve bundan bilgilendirilen kişilerin tazminat talep etme hakları adli amaçlı iletişim denetlenmesine olanak tanıyan yasal düzenlemelerde öngörülmüştür. Ancak aynı durumun, haberleşme özgürlüklerinin önleme amaçlı olarak denetim altına alındığında haberi olmayan kişiler için de geçerli olduğunu söylemek oldukça zorlama bir ifade olacaktır. Zira bu kişiler haberleşme özgürlüklerinin sınırlandırıldığını bilmemekte, dolayısıyla bir hak da talep edememektedir. Devlet, yetkisi altında yaşayanların haklarının ihlal edilmemesi için gerekli hukuki alt yapıyı hazırlamak ve bu yapıyı uygun bir şekilde işletmekten sorumludur. Gerek hukuksal yapının oluşturulmasında gerekse bu yapının işletilmesinde yaşayan aksaklıklar nedeniyle sorumluluk tamamen devlete ait olacaktır.

Sözlerime son vermeden önce, biraz da, avukatın, müdafinin bürolarında ve yerleşim yerlerinde yapılan arama, el koymalarla ilgili bazı noktalara değinmek istiyorum.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında, "Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder" denilmek suretiyle avukatlık mesleğinin "yargının kurucu unsuru" olduğu ifade edilmiş, Anayasa Mahkememiz de bir kararında; "Avukatlık mesleğinin nitelikleri ve önemi, bir kamu hizmeti olduğu, avukatın yargılama süreci içinde adaletin bulunup ortaya çıkarılmasında görev aldığı, kamu yararını koruduğu, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun genel gerekçesinde belirtilmiştir, Yasanın 1'inci ve 2'nci maddelerinde avukatlığın kamusal yönü ağır basan bir meslek olduğu vurgulanmıştır. Bilgi ve deneyimlerini öncelikle adalet hizmetine vererek, adalete ve hakkaniyete uygun çözümler için hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında yargı organlarıyla, yetkili kurul ve kurumlara yardımcı görev bilen avukatın, hukuk devletinin yargı düzeni içindeki yeri özellik taşımaktadır..." demek suretiyle avukatlık mesleğinin özelliği vurgulanmıştır

Avukatın hukuki bilgi ve tecrübesini adalet hizmetine tahsis etmesi ve bu şekilde adalete yardımcı olması sebebiyle yargısal bir görev ifa ettiği kabul edilmektedir. Nitekim, Ceza Kanunu uygulamasında avukat, "yargı görevi yapan" olarak tanımlanmaktadır. Avukatlar, Türk Ceza Kanunu'nun 6'ncı maddesinin (c) bendinde, "kamu görevlisi" tanımı içinde yer almamışlardır, (d) bendinde sayılan yüksek mahkemeler ve adlî, idarî ve askerî mahkemeler üye ve hakimleri ile cumhuriyet savcıları ile birlikte "Yargı görevi yapan" tanımı içinde yer almışlardır.

İşte bu avukatlık mesleğinin özelliklerinden dolayı avukatlara yönelik kimi düzenlemelerin farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Amaç, avukatın görevinin ifasında meslek güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu istisnai nitelikteki düzenlemelerin başında, avukatların üzerlerinin aranması, soruşturma ve kovuşturma usullerinin ve soruşturma evresinde uygulanan koruma tedbirlerinin (arama, el koyma, iletişimin denetlenmesi) farklılığı gelmektedir.

Avukatların telefonlarının dinlenilmesi ile ilgili olarak başlıca düzenleme, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Müdafiin bürosu ve yerleşim yeri" başlıklı 136'ncı maddesidir. Maddede; "Şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafiin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında 135'inci madde hükmü uygulanamaz" denilmektedir. Bu suretle de avukatların telefonlarının dinlenilmesi ile ilgili olarak sınırlı bir biçimde telefon dinleme yasağı getirilmiştir. Ancak, maddede, taşınabilir cep ve araç telefonlarının yazılmamış olması da kanımızca bir eksikliktir. Tabii, eğer avukat bir suç işlemiş ise o zaman bu hükmün dışında olacaktır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 130'uncu maddesinde de, avukatların bürolarının aranmasına ilişkin özel bir düzenleme yapılmış ve bu düzenlemede de 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na ve konu ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun olarak bir düzenleme şekline getirilmiştir. Maddede, avukat bürolarının ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak cumhuriyet savcısının denetiminde ve baro başkanı ya da onu temsil eden bir avukatın hazır bulundurulması ile aranabileceği hüküm altına alınmıştır. Gerek Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki düzenlemede ve gerekse Avukatlık Kanunu'ndaki düzenlemede "Cumhuriyet savcısının denetiminde"

ibarelerini aramada bizzat bulunmak suretiyle yapılan bir denetim olarak anlamak gerekir. Ancak, Birleşmiş Milletlere kayıtlı zannediyorum 194'e yakın ülke var, bu ülkeler içerisinde en son anayasaya sahip olan ülke, en yeni anayasaya sahip olan ülke Angola. Angola'nın Ocak 2010 tarihinde kabul edilip yürürlüğe giren anayasasında, bizim her zaman talep ettiğimiz, özlemini duyduğumuz bir husus gerçekleşmiştir. Yani, avukatlar, onların temsilcileri, bağımsız temsilcileri barolar ve barolar birliği yargı bölümünde yer almıştır ve burada da aramayla ilgili çok özel bir hüküm vardır. Burada sadece savcıyı değil, yetkili hâkimin aramada hazır bulunması istenmektedir. Sanıyorum böyle bir adımın Türkiye içinde açılması savcının değil yetkili bir hâkimin huzurunda avukat bürolarının aranması düzenine geçilmesi yerinde olacaktır.

Burada -sizi fazla yormak istemiyorum- avukatların bürolarının aranmasıyla ilgili değişik uluslararası, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları veya değişik ülke kararları var. Sanıyorum bu konuda sabrınızı da zorlamadan sözümü bitirmek istiyorum.

Son olarak, iyi kanunların ancak iyi uygulayıcıların elinde çok iyi sonuçlar verebileceği unutulmadan yasal düzenlemelerin en iyi şekilde uygulanmasına dikkat edilmelidir. Bugün başkalarının iletişim özgürlüğünü kısıtlama yetkisini elinde bulunduranlar, bu özgürlüğün bir gün kendilerine de gerekebileceğini unutmadan olaylara duygularıyla değil akıllarıyla yaklaşmalıdırlar. Unutmamak gerekir ki, toplumda yaşayan herkesi potansiyel suçlu, toplumun her eyleminin de önlenmesi gereken bir suç olarak denetim altına alınması çalışması, kişilerin mağdur kalacağı ruhsal bozuklukların ötesinde toplumun sağır görünmesine sebebiyet verecektir. Aslında sorun, özgürlük ile güvenlik arasındaki sağlıklı bir dengenin kurulması sorunudur. Burada Benjamin Franklin'in şu tespitini yenilemek istiyorum: "Eğer güvenliğimiz için özgürlüğümüzden fedakârlık edersek sonunda her ikisini de kaybedebiliriz."

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarımızın soruları olacak. Sunumunuzla ilgili, sanıyorum "Daha sonra göndereceğiz" dediniz, onun içerisine mümkün olduğu kadar, tabii zaman da olacağı için, süre kısıydı belki hazırlanmanız için ama özellikle yargı kararıyla yapılan dinleme ve izlemelerde "Sınır aşımı" diye tabir ettiğimiz ya da "Suistimal" ya da "Uygulama aksaklığı" diye tabir ettiğimiz konularla ilgili özellikle biz baroların avukat...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Somut örnekleriyle.

BAŞKAN – Tabii, yani buna dair hangi şekilde yapılıyor, hangi usullerle bu tür suistimaller mümkündür, tabii somut örnekler de içinde olabilir. Bunun içerisine en azından buna dair şeyler de koyabilerseniz memnun oluruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Sağ olun efendim. Şimdi biz zaten çalışmaya başladık. Bunu biz genel bir giriş olarak algılıyoruz. Ayrıca bizim bu konudaki çalışmalarımız da var, bunları da size kitap hâline getirdik, gerek iletişim özgürlüğüne müdahale gerek özel yaşamın gizliliği, bunlardan da size takdim etmek istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Evet Sayın Kaplan, buyurun.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkanım teşekkür ederim.

Sunum için öncelikle teşekkür ediyoruz.

Sanıyorum bizim hatamız, kısa bir süre tanınarak çağırılmanız, ancak bunu telafi etmek mümkün diye düşünüyorum, zaten sorularımıza cevap bilahare hazırlanarak verileceği için.

Burada, aslında, mevzuatla ilgili, Adalet Bakanlığı uzmanlarını da dinlediğimizde bir sıkıntıyı dile getirdik. Mevzuatı zaten Meclis yapıyor, sorun uygulamada. “Uygulamada çok net hangi konularda sorunlar var onları istiyoruz.” dedik Adalet Bakanlığına. Örneğin, bu, genel, soyut, sınırsız arama kararları veriliyor. Çok rastladım, ben kendim de çok rastladım. Telefonlarımızı dinliyorlar. Ben Şırnak’a gideceğim zaman, bir hafta diyelim, kongreler var veya parti faaliyetlerimiz var, hemen mahkemelerden bir on beş günlük arama kararları çıkartılıyor ve biz giderken, işte, 100 araçla gidiyoruz “Vekilim sizin dokunulmazlığınız var, buyurun ama sizinle gelenleri tek tek arayacağız.” diyorlar Bakıyorum tarihlerine, mahkeme kararları sipariş ediliyor. Yani burada, yargının, 28 Şubatta Ankara’da DGM’nin verdiği önleyici bir dinleme kararı var bütün yurt sathında, savcısı da belli. Yani bu kararlar bugün de özel yetkili mahkemelerle devam ediyor ve çok ciddi bir sorun. Biz bir hukuk boyutu, bir teknik boyutu ile bu sorunu nasıl çözeriz araştırmasında bulunurken barolardan, Barolar Birliğinden bize gerçekten zengin bir materyal gelmesini isteriz. Yani yargı kararlarının burada Komisyon üyesi arkadaşlarımız bir kısmını çıkarmışlardı, getirmişlerdi ama inanıyorum ki çarpıcı örnekleri vardır. Barolar Birliği barolardan, istediği zaman, İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, bu önemli barolar hemen ellerinde var. Bu konu üzerinde bize neler sunabilirsiniz onu istiyoruz.

İkincisi: Avukatların bürolarındaki telefonlar dinlenemiyor ama maalesef yasa düzenlemesinde cep telefonları ile mobil telefonları dinlenebiliyor. Yani böyle bir mantık hatası, bir eksiklik olması ve bugüne kadar da bu konuda yasamanın uyarılmaması... Ben yedi senedir buradayım yani böyle bir şeyden uygulamada insan sonuç alıyor. Bir yasa teklifi verme imkânı vardı. Bu tür konular açısından önemli bu. Yargılama açısından şu an özel yetkili mahkemelerde birinci delil durumuna geçmiş gizli dinlemeler. Bu önleyici dinleme olayı, sizler de açıkladınız, zaten teknik uzmanlar da açıkladı, adli dinleme kararları, zaten sınırsız, genel, soyut ama önleyici kararlarda komutan ve amir kararı veriyor. Bu çok vahim bir durum. Bununla ilgili sıkıntılar var. Bunları nasıl giderebiliriz?

Bazı davalarda avukatların dava ve yargılamayla ilgili dokunulmazlıkları var ayrıca. Örneğin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki bir dava savunması nedeniyle oradaki savunma görevinin, hatta tanıkların dokunulmazlık durumları var fakat Anayasa 90'ıncı madde Türkiye'de olmasına rağmen, bir türlü bunun işletilmesi konusunda adım atamadık. Yani Anayasa'nın, yasaların önüne, emirler, tamimler geçiyor ve uygulamada böyle. Bu boyutuyla dinleme, kamu dinlemesi, kamu görevlilerinin dinlemesi açısından bu nokta önemli. Bir de bunun kamu görevlileri dışında, suç amaçlı organize örgütler var, uluslararası, işte, mafya, çete, siyaset, her şey var yani bu işi yapan piyasada. Bununla ilgili ne tür öneriler olabilir? Yani, çünkü CMK'da 135 var ama yetmiyor. Biz araştırma Komisyonu olarak raporumuzu yazdığımız zaman, sonuç bölümünde çok net bazı önerilere yer vermek istiyoruz.

Doğrusu dinlemeler, yasa dışı, gizli, ahlak dışı, bumerang gibi dönüyor sahibine ama bazen de geç dönüyor yani harap edip dönüyor yani bakıyoruz tahribatları çok büyük Türkiye'de. Onun için bu Komisyonumuzda her kesimle ilgili düşünceler alıyoruz ama Barolar Birliğinin pratik ve uygulama alanı itibarıyla bizi zenginleştirmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Başkanım, bir de ayrılmak zorundayım, geleceğim tekrar.

BAŞKAN – Peki... Teşekkür ederim.

Sayın Alpay...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Ben de teşekkür ediyorum sunumlarla alakalı.

Şimdi, dinleme ve izleme yani yasa dışı dinleme ve izleme, bizim Komisyonumuzun ana görevi o; yasa dışı dinleme, izleme ve özel hayatın gizliliğindeki hak ihlalleriyle ilgili. Bu konuda idarenin yoğun ihlaller yaptığını ifade ettiniz sunumunuzda. İdareden tam olarak kastınız nedir? Çünkü bu, bütün bu görüşleriniz, özellikle Türkiye Barolar Birliğinin bu konudaki hem izlenimleri hem kanaatleri hem de tespitleri çok önemli benim açımdan çünkü ben de hukukçuyum. Bu konuda kastettiğiniz, yasal olarak dinleme yapan emniyet, MİT, jandarma ve dinleme, izleme görevini terk ettiğini yasal olarak bildiğimiz ama bu konuda hâlen tereddütlerin olduğu Genelkurmay GES Komutanlığı bünyesinde yapılan yasa dışı dinleme, izlemeleri mi kastediyorsunuz? Bunların yasal olarak yaptıkları şeyde -işte, sınır aşımalarını Sayın Başkan Zeyid Bey de ifade etti- sınır aşımaları ne durumdadır? Bunun dışında başka oluşumlar var mı yasa dışı dinleme ve izlemeyle ilgili olarak?

Bir de bu konuda Türkiye Barolar Birliğinin bunu bir somut tehlike olarak gördüğünüzü fark ediyoruz ve çok ciddi bir problem olarak da takdim ettiniz ve idarenin bu konuda yoğun hak ihlalleri yaptığını ifade ettiniz. Türkiye Barolar Birliği, önemli bir yargısal faaliyet yapan bir birim olarak da bunu kendine vazife edinerek yasa dışı dinleme ve izlemelerle ilgili özel bir alan oluşturup çalışma yapıyor mı? Kimler izliyor, kimler dinliyor ve hangi yöntemlerle bunlar yapılıyor?

Bunun dışında, bahse konu yasa dışı dinleme ve izlemelerle ilgili ve özel hayatın gizliliğiyle ilgili hak ihlallerinde Türkiye Barolar Birliğine gelen somut belge, bilgi var mı? Bu somut belge ve bilgileri Komisyonumuzla da paylaşmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, “idare” deyince...

BAŞKAN – Talay Bey, şöyle yapalım: Arkadaşlar şey yapsın. Siz bunların içerisinde şu an ifade edebileceklerinizi ifade eder, son... Yani zaten tutanaklara geçiyor, not almanıza da gerek yok, bu tutanakları biz size vereceğiz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Sonra mı cevaplandırırım?

BAŞKAN – Bütün arkadaşlar şeylerini bitirsin, belki bugün burada ifade edeceğiniz genel şeyler olabilir ama detayları daha sonra iletirsiniz, hem sizin çalışmanız açısından daha rahat olur.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Oldu.

BAŞKAN – Sayın Havutça...

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkan.

Barolar Birliğinin, avukatlık mesleğinin en üst kurumu olan Barolar Birliğinin temsilcisi değerli meslektaşına teşekkür ediyorum verdiği bilgilerden dolayı.

Tabii, Sayın Başkan, şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu Komisyonun kurulmasının ana sebebi, haberleşme özgürlüğünü ve özel hayatın gizliliğine yönelik ihlallerin tespiti, önlenmesine ilişkin tedbirlerin belirlenmesi amacı güdülmektedir ve buradan da, hem yasal dinlemelerin yasal sınırlarının aşılması hem de hiç yasal olmayan bir şekilde dinlemelerin Türkiye’de iki noktada çok önemli olması. Birincisi, bireylerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmesi anlamında, bireylerin özgürlükleri anlamında önemli. İkincisi de devletin temel organlarına yönelik görev yapan yargı, yasama ve yürütme organını temsil eden kamu görevlilerinin, siyasetçilerin izlenmesi ve kamuoyunda devletin organlarına yönelik şüphelerin uyanması karşısında toplumda bir infial, korku olduğunu somut olarak hepimiz gözlüyoruz. Bunun somut örnekleri var. İşte, en son, Sayın Başbakan kendisinin dinlendiğini ifade etti. İşte, MİT Müsteşarını Oslo’da kim dinledi? Başbakanı kim dinledi? 300-500 tane subay şu anda “casus” diye yargılanıyor. Bunları kim dinledi? Yine, burada biz, MİT, emniyet, jandarma yetkililerini dinledik. Hepsi, bununla ilgili bir sorunları olmadığını, esasında “önleme dinlemesi” dediğimiz dinlemelerle ilgili mahkemelerin sorun çıkarmadığını ve isteyen herkesi dinlediklerini de ifade ettiler.

Şimdi bir örnek vermek istiyorum: Bu Ergenekon davasında Sayın Haberal’ın şeyiyle ilgili, ona isnat edilen suçla ilgili dosyada, iddianamede bulunan bilgilerde, Başkent Üniversitesinin santral

telefonlarının dinlendiği sabit, mahkeme dosyasında mevcut. Ancak savunma avukatı arkadaşımız savcılık vasıtasıyla bütün kurumlara soruyor ama böyle bir dinleme kararının olmadığı, yasal bir belgenin olmadığı kanıtlanıyor. Şimdi, yani anlaşılıyor ki, işte, beş yıla yaklaşan bir tutukluluk süresi, yasal olmayan dinleme şekliyle bu insanlara bir suç isnat edilmiş ve buna bağlı olarak da özgürlüklerinden mahrum ediliyorlar. Yani Türkiye’de bir vakıa var. Türkiye’deki vakıa, Türkiye’deki siyasetçilerin, Türkiye’deki yaşamada, yürütmeye, yargıda görev yapan önemli kişilerin özel hayatlarının yasa dışı izlendiği ve bunlara gerektiğinde sopanın gösterileceği, herhangi bir şey geldiğinde, şantajla kullanıldığını ne yazık ki toplumumuz gördü.

Dolayısıyla tabii ki biz, yargının bağımsızlığını, hukukun üstünlüğünü, Türkiye’de gerçek özgürlükçü, çoğulcu bir demokratik sistemin kurulmasıyla ilgili duyarlılığımız, insanların bu özgürlük alanına müdahale edilmesinin önüne geçmektir. Bu çerçevede, bunu en yakıcı olarak yaşayan meslek grubu hiç kuşkusuz avukatlarımız. Dolayısıyla bu konuyla ilgili Barolar Birliğine, avukat arkadaşlarımızın yaşadığı pratikten kaynaklanan müracaatlar, örnekler, örnek olaylar var ise bunların da bize sunulmasını biz arzu ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum ben de Başkanım.

Şimdi, geçen sene yapmış olduğumuz değişiklikle alakalı, hukuka aykırı bir şekilde elde edilen kayıtların yayınlanmasıyla ilgili, “hukuka aykırı” ibaresinin soyut olduğunu ifade ettiniz. İnsan hak ve özgürlükleriyle ilgili konuları ilgilendiren mevzularda önce haktan bahseder, özgürlükten bahseder, daha sonra sınırlarından bahseder; genelde bu sınırlar da “genel ahlak, genel sağlık, genel kamu düzeni” gibi soyut ifadeler. “Hukuka aykırı” ise bunların içinde daha somut benim kanaatimce; en azından hukuk belli, bu konuda kural belli, nasıl dinleneceği belli, yasal, mahkemeden karar alma, TİB’e bildirme... Bunun dışında elde edilen daha somut gibi bence. Buradaki “soyut”taki kastınızı öğrenmek istiyorum.

Bir diğer husus -gerçi genel olarak söylendi- daha çok uygulamadan kaynaklanan genel ve soyut ifadelerin yer aldığını söylediniz yani burada somut kararlar... Sonuç olarak Komisyonumuzun büyük bir çoğunluğu avukat. Biz de bu mesleği icra ederken, gizlilik kararı belki hazırlık aşamasında olabilir ama daha sonra davalar açıldığında gizlilik kararı kalkıyor ve arama kararını hepimiz görebiliyoruz. Dolayısıyla soyut verilmiş dinleme kararları varsa bunları görmeyi gerçekten arzuluyoruz, çok da iyi olur.

Bir de dinleme devam ederken, dinleme bittiğinde, eğer bir kişiyle ilgili suç bulunamamışsa o kişiye dinlendiğinin ifade edilmesi zaten mevzuatımızda da var. Biz kurumlarımızı dinlediğimizde onlar da bu konuda dikkat etmeye gayret ettiklerini söylediler. Şimdi, “dinleme devam ederken

dinlenildiğinin bildirilmesi” gibi bir şey anladım, sanki cümle içinde böyle bir şey geçti yani “demokratik yapıya aykırı” gibi bir şey denildi. Ben, onu da anlayamadım. Onu da söyleyeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Talay Bey, yani genel değerlendirme yapabilirsiniz. Detaylarla ilgili de -dediğim gibi- arkadaşların sorularını, tutanakları biz size ileteceğiz daha sonra, onunla ilgili de geniş bir şey yapabilirsiniz.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Çok kısaca, önce “idare” derken tabii kuvvetler ayrılığı prensibi içerisinde “idare” dediğimiz şey, yasama, yürütme, idare, yürütmenin “idare” dediğimiz kısım ve yargı var. Tabii bunun siyasi sorumluları var, doğrudan doğruya icrayı yapanların sorumlulukları var, yetkileri var. Tabii, burada jandarma, polis, güvenlik güçleri ilk nazarda ama onların da sorumluları olan bir siyasi yapı var tabii. Bunun hepsini içine alan bir sorumluluk düzeni, buna da “devlet” diyoruz yani sonunda “devletin sorumluluğu” dediğimiz zaman bunların içerisine alıyoruz. Yani, benim buradan kastım o. “İdare” derken genel anlamıyla ifade etmeye çalıştım.

Somut olaylar... Tabii, bizim zaten bir İnsan Hakları Merkezimiz var. İnsan Hakları Merkezimizin veri tabanı oluşturma durumu var, onlardan da yararlanacağız. Bizim bir anayasa önerimiz var, orada bu haklarla ilgili bizim düzenlemelerimiz var; onları takdim edeceğiz. İşte, daha önce yaptığımız çalışmaları takdim edeceğiz.

Şimdi, hukuka aykırı delil, bu somut mu? Benim kanıma göre, hukuka aykırılık pek öyle objektif bir değerlendirme, genel olarak denebilir, hukuka aykırı... Siz öyle kabul ediyorsunuz ama ben hukuka aykırılığın, tek başına, bu tür şeylerde bir genel düzenleme olanağı verdiğini ve biraz, sınırları çizilmediği için denetlenmesinin zor olduğuna inanıyorum ama siz de haklı olabilirsiniz, sizin bakış açınız yönünden de o bir somut, objektif bir ölçü olabilir.

Tabii, hepimiz... Ben de avukatlık yaptım. Avukatlık yaparken dinlendim, kayda geçirildi. Hatta, o zaman çok da ilkel, kayda geçerken bir “çıt” sesi geliyordu, biraz sonra, işte, ben de kendimce kendimi savunuyordum, “Beni dinleyenin...” diyordum, biraz sonra, sözlerim fazla gelince kapatılıyordu. Ben de bir öz savunmayı o şekilde kendimce yapmıştım. Avukatın dinlenmesi hiç olacak iş değil, hele müvekkiliyle... Bizim sır saklama zorunluluğumuz var. Bu, kişinin aleyhine de delil üretme diye bir şey olamaz kendi vasıtasıyla. Bu konuda çok dikkat etmesi lazım geldiğine inanıyoruz dinleyeceklerin ama dinleniyoruz. Şimdi, tabii bu bir teslimiyet mi? Hayır, değil. Yalnız, teknik... Ben de, bizim de teknik elemanlarımız var, onlara sordum. Âdeta “Bu yapılıyor, ediliyor...” bir mahkûmiyet içerisinde, hele hele böyle uluslararası ortamda, takip edilemezlik gibi... Mesela burada bir şey var: “Cebimizde böcek var.” diye bir başlık atmış gazeteci yani cep telefonlarımızı ne yapacağız bilemiyoruz

hâlinde bir şey var yani tekniğe bir teslimiyet gibi bir durum var fakat sanıyorum bizim mücadelemiz, bütün bu teknik zorluklara rağmen, hatta bazılarına göre imkânsızlıklara rağmen yine mücadelemizi sürdürmek çünkü bizim mücadelemiz, Sisifos efsanesindeki o Sisifos'un, kayayı tepeye çıkarıp sonra tekrar aşağıya düşüp sonra tekrar yukarıya çıkarmasıyla ilgili bir şey. Biz mücadelemizi sürdüreceğiz.

Bu mücadelenin bir boyutu, tabii, mevzuat boyutu. Tabii, yüce Meclisin en iyisini yapma çabası içerisinde olduğunu biliyoruz ve her zaman da iyinin de en iyisi vardır. Zaten "En iyi, iyinin katilidir." derler ama asıl sorun, içselleştirme sorunu. Yani, işte, 5'inci maddeden söz ettim. Devlet görevlilerinin, demokratik devletin tek bir işlevi var. Vatandaşların hak ve özgürlüklerini gerçekleştirmek, teminat altına almak. Bunu da kimin eliyle yapacak? Kamu görevlileri eliyle yapacak. Eğer kamu görevlileri asıl olan özgürlüğü değil de onun dışında bazı unsurları dikkate almaya çalışıyorsa, işte "kutsal devlet" kavramı var, gene zaman zaman, kusura bakmayın benim anlamadığım, "Halk devletin arkasındadır." diye söylemlerimiz var... Halk devletin kendisi, nasıl arkasında olacak? Tabii o sahip çıkacak. Dolayısıyla böyle bir anlayış, böyle bir zihniyet devriminin sağlanmasının bizim çabalarımız, sizlerin çabalarıyla olacağına inandığımız için buralardayız ve bu çabaları gösteriyoruz. Çabalarımız devam edecek.

Ben, burada siz sayın milletvekillerimizin arzularını dikkate alarak, somutlaştırılmış örnekleriyle, elimizde olan imkânlar ölçüsünde size bu ihlallerin somut örneklerini vermeye çalışacağımıza, kendi adıma da, kurum adına da söz veriyorum. Yapabildiğimiz kadar, inşallah, yapacağız, en iyisini yapmaya çaba göstereceğiz.

BAŞKAN –Teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, tabii, sistemlere biraz erken girersek çünkü tekrara dönüyoruz.

Sayın Uçar...

BİLAL UÇAR (Denizli) – Ben tabii ki, zaman da daraldı Başkanım, onun farkındayım ama Talay Bey somut bir şey söyledi. Yani, bugün tabii hazırlıklı gelemediklerini, zaman darlığı olduğunu söyledi. Dolayısıyla ben de çok yeterli görmedim sunumu yani burada en çok şikâyet ettiğimiz konularda somut örnekler sunulacağını düşünmüştüm. Ama, kendisiyle alakalı bir şey söyledi, onu merak ediyorum. Dinlendiğini, işte bunun farkına vardığında tepkisini dile getirdiğini... Biz esasen bu Komisyonda bunun peşindeyiz ve milletin kafasındaki bu istifhamın, bu belirsizliğin giderilmesi için uğraşıyoruz. Nasıl, bu yasal bir dinleme miydi yoksa... Fark ettikten sonra bir girişimde bulundunuz mu? Hangi yılda oldu bu?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Bu efendim eski. Bu eski...

BAŞKAN – Efendim, "Çıt" sesinden belli.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – 12 Eylül sonrası sıkıyönetim mahkemelerinde görev yaparken oldu. Ondan sonra çok büyük bir mesafe

aldığımız söylenebilir. Tabii, İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının, İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkının verilmesi vesaire ve en son da bizim yıllardır özlediğimiz, istediğimiz Anayasa'ya şikâyet yolunun açılmış olması bizim için çok büyük bir mesafedir. Ben bunu sadece bir örnek olarak -kendim de yaşadım- ve bu, insanın kendini ne kadar özgüvensiz hissettiği, insanın bu dinlenme konusu karşısında, sadece orada elde edilecek verilerin aleyhine kullanılması meselesi değil, kişinin güven içerisinde yaşama temel hakkının nasıl en ağır şekilde ihlal edildiği ve insanın onursuzlaştığını hissettiğini anlatmak için söyledim.

BİLAL UÇAR (Denizli) – Onun için rahat bir şekilde telaffuz edebiliyor yani insan orada bazı şeyleri...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Evet, evet... Bu da bir iletişim yolu efendim.

BAŞKAN – Evet Sayın Cihaner...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Ben de teşekkür ediyorum sunumunuz için. Tabii, sizin durumunuz gerçekten çok önemli. Çok kritik bir, bu işin potansiyel mağduru olma konumunuz var, bir de işte, yargıya yansımış bu tarz olaylarda size yansımış bilgiler dolayısıyla ve en önemlisi de hukuki olarak nasıl bir önlem üretilebilir noktasında, bir bağımsız yapı olduğunuz için çok önemli.

Benim şimdi somut sorularım şunlar olacak: Barolarda, bu konuda sizlere gelen yakınmaları topladığınız bir veri tabanınız gibi bir şey var mı? Yani, örneğin, bu tarz, özgürlükler babında yapılan ihlalleri topluyor mu Barolar Birliği? Yani siz, Türkiye'de bu konudaki her şeyi tepeden bir bakışla görebiliyor musunuz? Varsa buradaki veriler neler?

İkincisi: Avukatların tabii bir kendilerinin özel hayat ve iletişimlerine ilişkin sorunları var, bir de davalarını takip ettikleri kişilerin verileri de onların elinde. Bu bağlamda, özellikle adliyelere giriş çıkışta avukatların üstlerinin, çantalarının aranmasına ilişkin tartışmalar sürekli yaşanıyor. Yanılmıyorsam dün de herhâlde Kartal'daki adliyede kavgaya varan birtakım olaylar olmuş. Bununla ilgili bir çözüm önerisi ya da... Çünkü, avukatın çantasında müvekkillerinin özel hayatına ilişkin veriler de var. Buna dair bir girişiminiz ya da görüş açısı nedir baronun? Bu yeni CMK yürürlüğe girdikten sonra ne kadar avukat dinlenmiş? Buna dair bir tespitiniz var mı? Yoksa, bu arada bunu temin etmek mümkün müdür? Yani, buna dair bir yazışma iletilir mi barolara, böyle bir veri toplanabilir mi?

Hukuksuz dinlemelerle ilgili olarak, kanuna aykırı olarak ya da işte, değişik gerekçelerle... Çünkü burada şunlar çıktı ortaya: İşte, birçok meslek grubunun başka isimlerle telefonlarının dinlenildiği, doğrudan IMEI numaraları üzerinden dinlenildiği sonradan ortaya çıktı. Önleyici dinlemelerde –dediğiniz gibi- ne olduğunu hiç bilmiyoruz. Ne kadar kişi dinlenmiş? Bunlar kim? Orası tamamen kapalı bir alan ama adli dinlemelerde, daha sonradan hukuksuz olduğu ortaya çıktığında, bu konuda HSYK'ya ya da Adalet Bakanlığına Barolar Birliğinin ya da baroların başvuruları var mı, avukatların başvuruları var mı? Bunlar etkin bir şekilde soruşturulmuş mu? Gene, bu çerçevede açılmış

tazminat davaları var mı avukatlar tarafından? Bunların sonuçları, bir etkin yol olup olmadığı ve tabii ki bu tarz ihlallerin engellenmesi için Barolar Birliğinin öngördüğü mekanizma... Bu, sonraya bırakılır muhtemelen.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Efendim, bizim bir İnsan Hakları Merkezimiz var, on seneden fazladır görev yapan. Bazı barolarımızın insan hakları merkezleri var. İnsan hakları merkezlerimizde veri tabanları oluşuyor ama bunları ortak bir eş güdüm içerisinde çalıştırdığımızı da söyleyemeyiz. Bir de tabii, imkânlar son derece sınırlı bizde de. O kadar çok ihlal oluyor ki, o kadar çok, Türkiye’de bu tür hak, özellikle iletişimle ilgili... Bunları bir arşiv hâline dönüştürme çabamız var ama tam anlamıyla dönüştürdüğümüz söylenemez ama elimizdeki verileri ileteceğiz. Bu yöndeki çabalarımız, bu merkezleri geliştirme, merkezler arasında koordinasyon sağlama çabamız da sürüyor.

Tabii, şimdi, normal bir mevzuat içerisinde kalan, bunların ihlalleriyle uğraşmak daha kolay ama yasa dışı... İşte, teknik imkânlar sonsuz. Ha, burada, belki de asıl olan, önce bu ihlalleri yapanların cezalandırılması yöntemlerinin bulunması. Mesela, uluslararası olaylarda “Bulunamıyor.” diyorlar, “Yakalanamıyor.” diyorlar. Bunlar için uluslararası, mesela çocuk pornosunda ve fikri haklarda yapılan bir uluslararası iş birliği var ve başarılar görülüyor. Niçin diğer konularda yapılmasın? Mesela, kişi haklarına dokunulmasında yapılmasın? Bu tür çalışmalara bir şekilde destek vermek gerekir veya öncülük etmek gerekir. Bir de tabii, bu şekilde elde edilmiş olan delillerin, yasa dışı delillerin kesinlikle delil olarak kabul edilmemesi lazım. Bu konuda da bazen, zaman zaman ters şeyler olduğunu görüyoruz. Bunlarla mücadele etmemiz lazım. Bu yolla elde edilen hiçbir delil veyahut olgu delil sayılmamalı. Bunu da kesin olarak ortaya koyarsak birçok şeyi de engellemiş oluruz çünkü delil elde etme amacıyla yapılan işlerde eğer sonunda delil olarak kullanılamıyorsa herhâlde çok fazla değer taşımayacaktır. Ama, teknik gelişme karşısında yani David’le Goliath’ın mücadelesi gibi, bu mücadeleyi sürdürmek durumundayız.

Yani, şu an söyleyebileceklerim bunlar ama sizin söylediklerinizi, o somut verileri elde edip sizlere ulaştırmaya çalışacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Biz zaten bundan sonraki çalışmalarımızda yine, belki Ankara, İstanbul baroları gibi, bu konuda çok fazla şikâyetlerin olduğu barolarımızı da mutlaka dinleyeceğiz. Onlardan da uygulamayla ilgili sorunları, kendi bölgelerinde en azından yaşadıkları sorunlarla ilgili çalışma yapacağız. Ama tabii, Komisyonumuzun çoğunluğu hukukçu, Barolar Birliği burada olunca, doğal olarak, tabii, biraz savunma tarafının sorunları da doğal olarak dile geldi haklı olarak. Bu noktada, savunma dokunulmazlığı kapsamı içerisinde, mesela biz, bu Komisyon çalışmalarına başladıktan sonra –ben de kendim üçüncü dönem

milletvekili olarak burada görev yapıyorum- avukat meslektaşlarımızın yani savunma tarafının mobil telefonlarının dinlenebildiğini, maalesef yargı kararıyla dinlenebilmesinin mümkün olduğunu bu Komisyon çalışmalarına başladıktan sonra öğrendik yani bu noktada da Barolar Birliğimize biraz bir eleştiri yapalım, bu noktada belki bir bilgilendirme ya da bu konuyu gündeme getirme noktasında savunma tarafı eksik kalmış, yani bu noktada da bir böyle kendi içimizde öz eleştiri olarak bunu değerlendirelim.

Ben bu çalışmanız için teşekkür ediyorum. İnşallah, biz burada arkadaşlarımızın gündeme getirdiği konularla ilgili detaylı tutanakları size iletacağız. Onlara ilişkin hem somut veriler hem uygulamada yaşanan aksaklıkların tarz ve yöntemleriyle ilgili daha geniş bir çalışmayı gönderebilirsiniz memnun oluruz.

Teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI AV. TALAY ŞENOL – Ben de bana bu imkânı tanıdığınız için, başta şahsınız ve Komisyon üyeleri olmak üzere hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Profesör Doktor Sayın Ersan Şen'i dinleyeceğiz ama arkadaşlar, isterseniz, geçmeden bir on dakika ara verelim.

Hocam, sizi bir on dakika bekleteceğiz.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.02

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.15

BAŞKAN: Zeyid ASLAN (Tokat)

BAŞKAN VEKİLİ: Yusuf BAŞER (Yozgat)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

_____ 0 _____

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Toplantımızın ikinci bölümünde Değerli Hocamız Profesör Doktor Ersan Şen'in sunumu olacak.

Hocam, hazırsanız, buyurun.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Sayın Başkanım, Kıymetli Komisyon üyeleri; bu nazik davetiniz için öncelikle teşekkür ederim, sizlere şükranlarımı sunarım.

Anayasa madde 87 ve madde 98 gereğince şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemli bir yerinde bulunuyoruz. Ümit ederim, bilgilerim Komisyon için en azından aydınlatıcı olur diye düşünüyorum. Toplantının sonunda kitabımı da Sayın Başkana takdim edeceğim, daha sonra bir miktar daha göndereceğim.

Bu görüşü sunma imkânının verilmesi şu şekilde önemli: Ben 1989 yılında ilk olarak devlet ve basına karşı özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı konusunda yüksek lisans tezini aldığım da -ki, o tezi tamamladıktan sonra bu alandan kopmadım, biraz uzmanlaşmaya çalıştım- ara yazılardan sonra benim doçentlik tezim hukuka aykırı deliller üzerine, o da kitaplaştı ve önemli olarak da kullanıldı, şu anda tabii baskısı kalmadı. Devamında yetinmedim, “Telefon Dinleme-Gizli Soruşturmacı-X Muhbir” adıyla bir kitap -teorik ve uygulamalı- hazırladım. O 5 baskı yaptı, ilgi de gördü çünkü sadece teorinin içinde değil, avukat olarak uygulamada da bulunduğum için karşılaştığım örnekleri de koyup bu alanda ışık tutmaya veya fayda sağlamaya çalıştım ve en son yine bu “Tüm Yönleriyle Telefon ve Ortam Dinleme” çalışmasını yaptım ama bugün olsa, yani bu bir hafta veya on gün önce bitirdiğim kitabı çok daha farklı noktalarda yazabilirdim çünkü bilim ve teknik çok gelişiyor. Bilim ve teknik geliştiğinde bunun nimeti olduğu kadar külfeti de ortaya çıkmış durumda. Örneğin, dün bir radyoda bana bir soru yöneltildi bu 17 milyon araca çip takılacağına dair. Tabii ilk bakışta çok masum duruyor güvenlik açısından, önleme açısından; efendim, işte örnekler çok ilginç, işte bomba yüklü araçların takibi, kaybolan, kaçırılan insanların bulunması... Hakikaten insan ilk bakışta “Evet, iyi.” diyor fakat Türkiye’de tabii ki hukuk kültüründe bir sorun olduğu için, kuralı koyarken kişi hak ve hürriyetini

korumaktan ziyade “kısıtlayalım” mantığı ve uygulamada da bunun idare hukukunda “yetkisizlik esas, yetkililik istisna” olduğu, kanunda gösterilmesi gerektiği hâlde, maalesef, genişletici uygulamalarla tedirgin olmamak da mümkün değil. Korkutucu tarafı, eğer siz 17 milyon araca çip takarsanız, bugün dava dosyalarına, soruşturma dosyalarına bakarsanız, hep anlamlandırmaları orada HTS kayıtlarının takibinden, sinyal bilgileri dediğimiz, kimin kiminle ne zaman, nerede görüştüğüne ve nerede seyrettiğine dair bilgilerin subjektif anlamlandırılmalarından çıkarılan sonuç, maalesef insanın üzerinde taşıdığı cep telefonunun yanında, aracına binip nereden nereye hareket ettiğinin takibi şekline dönecekse, insan takibine dönecekse bu ve oralarda kullanılacaksa çok kötü sonuçları var çünkü -belki bugüne kadar size zikredilmiştir edilmemiştir- Türkiye’de en önemli mesele -bütün dünyada olduğu gibi- hukuka aykırı delillerin kullanılıp kullanılmamasından ziyade, istihbarattır, istihbaratın gayrihukuki kullanımıdır. Bunları hiç bilemezsiniz ancak bunları, o istihbarat imkânlarını siz tanıdığınızda, yasal tekniklerle, örneğin MOBESE’yle, dinleme ve izleme aletleriyle, işte o yeraltına indiğinde ve kamu otoritesi veya kamu otoritesi kimliğine bürünmüş insanlar bunu kötüye kullanmaya çalıştığında -bunu vatan millet için de yapabilirler, şahısları veya birileri talep ettiği içinde yapar- hiç bilmeden, öğrenmeden, karşı teknikler de geliştirmek istemediğinizden, bu konuda isteksiz davrandığınızda veyahut da başınıza gelmediği için umursamadığınızda hakikaten çok tehlikeli silah hâline dönüşebilmektedir. Mesela, o 17 milyon araca çip takılması meselesinin, ben, eğer gelirse böyle bir düzenleme, ilk sonucu size yansır veya yansmaz şahsen... Zaten şahsen yansıdığı zaman hangi sıfatta olursanız olun -kusura bakmayın- çıplak kalıyorsunuz; tekinsiz, karşınızda kamuoyu, toplum. Bunu milletvekilleri adaylarında bu Türkiye yaşad, vaziyetlerini gördük. Maalesef, insanların özel hayatları konusunda kendilerini savunma konumunda kaldığını bir ana muhalefet partisinin genel başkanında dahi görebildik; maalesef toplum, değer yargılarını, o insanın özel hayatının farklı noktalarını yargıladı ama hiç kimse şunu gündeme getiremedi net ve cesaretle: “Ya, bu yapılan nedir; demokratik, hukuk toplumunda yapılan nedir? Ne kadar Anayasa’ya, ne kadar hukuka, ne kadar kanuna uygun?” noktasındaki tartışmalar cılız kaldı.

Ben, o 17 milyon araca çip takılması örneğinden sonuçlandırayım, bu şuna dönecektir: Aynen HTS dedikleri kimin kiminle konuştuğuna dair, yani o başlayan bir süreçte A şahsının bu meseledeki ilgisini, -bu istihbarat anlamında da olur, adli anlamda da olur- bunları anlamlandırıp bunlardan birtakım sonuçlar çıkarmak suretiyle o insanı suçlama noktasında kullanılan tehlikeli bir silaha dönüşeceğini de size şimdiden söylemek istiyorum.

Yani, biraz önce Komisyon üyelerimiz “Somuttan konuşalım soyut konuşmalardan ziyade, bu Komisyonunda net bilgiler almak istiyoruz.” diyor. Bunu Komisyonun bilgisine not olarak sunuyorum, otorite kim olursa o bu silahı maalesef kullanacaktır. Akla şu soru geliyor: E, o zaman ne yapacağız yani önlemeyecek miyiz, yakalayacak mıyız? E, toplum düzenini nasıl sağlayacağız? Tamam, hak, hürriyet de, hak, hürriyeti korurken ona gelen kısıtlamalar da esasında başkalarının hak ve

hürriyetlerinin korunması... Nasıl bu noktada yasama, yürütme, yargı erkleri çalışacak, iş yapacak, koruyacak, kollayacak?

Doğrusu, siz ne kuralı koyarsanız koyun, dünyanın en iyi yerindeki, en iyi kuralı da getirirseniz, sonuç -o kuralın tabii iyi konulması kaydıyla- uygulamadır. İyi uygulanır mı, iyi uygulanmaz mı? Yani, ne koyarsanız koyun... Mesela biraz önce duydum, hukuka aykırı deliller konusunda bir konuşma geçti. Hukuka aykırı deliller konusunda Türk mevzuatı o kadar tartışmasız ki... Anayasa madde 38/(6) 2001 yılında geldi, mülga Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 254'üncü maddesinin (2)'nci fıkrası, yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 206'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasının (a) bendi, 217'nci maddesinin (2)'nci fıkrası, keza 230'uncu maddesi hukuka aykırı yollardan elde edilen delillerin hiçbir yargılamada yani sadece ceza yargılamasında değil, hukuk yargılamasında da -keza Hukuk Muhakemesi Kanunu'na da getirildi- disiplin yargılamasında da asla, kata kullanamayacağını söylediği hâlde, koskoca Yargıtay Ceza Genel Kurulu, kanuna tümüyle aykırı bir yöntemle, 2012 yılında "Efendim, aykırılıklar nispi olabilir, önemli olabilir, önemsiz olabilir..."

Bunun adı "delile acımak" yani maddi hakikate ulaşmak bahanesiyle hukukun devletin -ben Türkiye Cumhuriyeti için "hukuk devleti"ni lüks görüyorum- kişi hak ve hürriyetlerine verdiği çok önemli bir koruma silahını, koruma gücünü yargıyla ortadan kaldırmak olarak ben telakki ettim, yazdım, çizdim. Ancak, hukuka aykırı delillerin Türk hukukunda Anayasa madde 138/(1)'de, Anayasa 11/(2)'de "Anayasa en üstün. Bütün yasamayı, yürütmeyi, yargıyı kanunlarıyla birlikte bağlar." dediği hâlde, gözünün içine baka baka "Burası Türkiye, sosyolojik yapısı farklı. Bunu uygulamanın ağır sonuçları olur..." Ben de o zaman şunu söyledim: "Siz Anayasa madde 2'den hukukun devletini ve ardından da bu kuralları kaldıracaksınız. O zaman masumiyet, suçsuzluk karinesini de kaldıracaksınız, bunları kabul ettiğinizde, siz 'Anayasam benim bireyci olsun, o nedenle Anayasa değiştireceğiz' iddiasıyla ortaya çıktığınızda, yasama organı burada oturacak, yürütme orada, yargı orada, herkes kendi başına buyruk hareket edecek olursa bu düzen işlemez." dedim.

Yine yazdım, inatla da yazıyorum -aynen tutuklamada, çok önemli, dehşete kapıldığım bir karardır- efendim, tutuklamada malum bir hüküm getirildi yasama organı tarafından. Kim yasama organı? Kuvvetler ayrılığında kanun koyan -87'nci madde, herkes uyacak- milletin temsilcileri, bitti. Şunu dedi: "Tutukluluk süreleri şu kadardır." Hangi aşamada? Kesinleşinceye kadar yani soruşturma ve kovuşturma aşamaları dâhil. Beş yıl, on yıl, onun ayrı bir hukuki doktrin tartışması var, oraya girmiyorum. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir karar verdi, 16/15, dedi ki: "Yargıtayda geçen yargılama süreci ve süresi tutukluluktan değil." "Neye göre verdiniz?" dedim, ki sırf ona binaen de makale yazdım ardından. "Efendim, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi şu şekilde bir karar verdi." "İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi mi?" dedim. Hayır, o mahkemenin bir birey için başka bir ülkeden verdiği karar veya Türkiye'den... "Kararın üstüne veya altına baktınız mı?" dedim. "Hayır" dedi. Oradan bir cümleyi cımbızla çekip o ülkenin iç hukukuna göre açık hüküm olduğu için kanununda belki, yani "Yargıtaydaki

'hüküm özlü' dediğimiz insanların tutukluluk süresi hesaba katılmaz." hükmü olduğu için, "Evet, bu doğrudur" u, siz Türkiye'de bu kadar net "Yargıtaydaki temyiz süreci kovuşturmadandır -bakın, burası önemli- ve Yargıtayda da temyiz incelemesi süren kişi hâlâ sanıktır." hükmü Ceza Muhakemesi Kanunu'nda olduğu hâlde, 102'nci maddeye ters düşecek şekilde, yasama organının "Yargıtayda geçen süre, tutukluluk süresinden sayılmaz." hükmünü koymamasına rağmen, biz şu anda dört yıl, beş yıl, altı yıl tutuklulukları devam ettirebilmenin dayanağı olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kararıyla yolumuza devam ediyoruz.

Şimdi, bunlar somut örneklerdir, kimseyi itham altında bırakmak değildir ancak eminim Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2 baskı altında kalmıştır: İnsanlar Türkiye'de maalesef yıllarca tutuklu yargılandığı için ve bitmediğinden ve bittiğinde de verilen ağır cezalara rağmen tutukluluk süresi dolduğundan bahisle serbest bırakma noktasında alınacak tehlikeli, ağır eleştiriler karşısında, Ceza Genel Kurulu böyle bir yorum yaptı. Bu yorum, kanuna açıkça aykırı. Aynen hukuka aykırı delillerde, hukuka aykırı arama yapmak suretiyle silahı bulduğunu söyleyip bir kahraman edasıyla masaya koyan "Efendim, silahı bulduk." diyene orada şu cesareti gösteremediğiniz için: "Sen buldun ama bulduğun yöntem yanlış. Hukukun devletinde bunu yapamazsın. Hukukun devletinde aramayı nasıl yapacağını Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 119'uncu maddesi net bir şekilde göstermiştir." direncini gösteremeyip "Acaba nasıl bir kılıf bulsam da, nasıl, nereden bir ağır yorum yaparak kişi hak ve hürriyeti aleyhine sonuca ulaşırım?" derdine düşüp, istediğiniz sonuçları alırsınız.

Bunlar, konuşulması gereken, bilinmesi gereken -herhangi bir yeri, makamı itham etmekten uzak- Türkiye'nin nasıl garip, şehir efsanesiyle, kurumlarını ve orada görev alan, erklerde görev alan mensuplarını baskı altına aldığıнын tipik göstergeleridir. İnsan değişmez, iktidarlar değişir, güçler değişir ama insan faktörünü değiştiremezsiniz, budur. Şu anda vaziyetimizdeki düzelme noktasındaki... Aklımda hiç yoktu Sayın Başkanım, kıymetli üyeler; biraz önce dinledim, örneklandırmek istedim.

Şimdi, yasal düzenlemeler iyi mi? Özel hayatı konuşuyoruz, iletişimin denetlenmesini konuşuyoruz. Beğenmediğimiz, Anayasa'nın özel hayatla ilgili hükümleri mükemmel. Onunla ilgili çıkarılan iletişim denetlenmesi -adliden bahsediyorum, önlemeye geleceğim- onlar da iyi, uygulama kötü. Sorun o. Şimdi, siz, istediğiniz kadar iyi kuralı koyun, uygulayamadıktan sonra...

Bakın, şunu not düşerek söylüyorum, iddialı: Biz, iletişimin denetlenmesinde yani bireyin, sizlerin, bizlerin en mahrem alanı olan düşünce açıklama hürriyetinin tipik bir görüntüsü olan telefonla konuşmakta, buna bu kadar önemli, sizin giz alanınıza, sizin özel alanınıza dışarıdan birilerinin sürekli girmek suretiyle sizi takip ettiği noktada Sayın Başkanım, kıymetli üyeler, yargıç kararlarının varlığını bile yeterli sayıyoruz. "Oh" diyoruz. Ya, hiç yoksa bir yargıç kararı var ama nasıl kararlar var. Oraya bakamıyoruz, hukukilik denetimine hiç bakamıyoruz. "Hâkim kararı var mı?" Onu bile şükürle aramaya başladık. Bunu niye söylüyorum?

Bakın, benim elimde örnekler var; bir dava dosyamdan almışım, isim vermeyeceğim. İletişimin dinlenmesi kararı, birçok getirdim. Bir insanın, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının Anayasa madde 22'deki net hükme, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135'inci maddesindeki net hükme, ağır şartlara rağmen... Çünkü istisnayı uyguluyorsunuz. Niye? Siz bir insanın özel hayatına, muhaberat hürriyetine müdahale ediyorsunuz. Karar gerekçesi Sayın Başkanım, kıymetli üyeler; sadece kanunun madde metninin birkaç satırının yazılmasından ibaret. Biz bu karara şükrediyoruz. Sorduğumuzda, "Neden böyle karar verdiniz?" dediğimizde gizlilik kalktığında, görebildiğimizde "Siz biliyor musunuz Türkiye Cumhuriyeti'nde 10 bin hâkim, savcı açığı var. Siz biliyor musunuz bir bu kararları verip vermemek noktasında ne kadar baskı altında kalıyoruz." Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nde adli kolluk teşkilatı yok. Türkiye Cumhuriyeti'nde savcı 25 metrekareslik odada yaşar. Savcı emrettiğinde emirlerinin yerine getirilmesini isteyebileceği -nazik dille değil, dikkat buyurun- talimatla yaptırabileceği, iyi geçinmediği takdirde asla polis ve jandarma kuvvetini bulamaz. Net söylüyorum size. Çünkü bu ülkede neden adli kolluk teşkilatının olmadığını anlayamadığım gibi, aynen neden benim ülkemde demokratik hukuk toplumu olan, on yıllardır bu ilkeyi benimsemiş toplumda insanların üç yıl, dört yıl, iki yıl, bir yıl masumiyet, suçsuzluk karinesi altında tutuklu yargılandığını anlayamadığım gibi. Neden benim ülkem Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yargılanan bir kişinin yargılaması sırasında hâkimin çıkıp "Kusura bakmayın, biz sizin davanızı bir ay içinde bitiremeyeceğiz, dolayısıyla size adli kontrol tedbirini tatbik ediyoruz." Neden benim ülkemde tutukluluk bir ceza gibi algılanmış? Evet, bu baskı hâkim ve savcılarının üzerinde var, bu kültür oluşmuş. Ha, bizim sorgulamamız gereken noktalar bunlar.

Bu kararı veren yargıçlar sayısız, getirdim. Biz neyi konuşuyoruz? Gerekçe yok, gerekçe. Sayın Başkan, kıymetli heyet; kararlarda hukuki, fiilî gerekçeler yok, yok, hiç yok. Ha, yüzde 100 müdür bu oran? Ben bilmem.

Ha, geldik ikinci aşamaya. Dedim ki, hadi bunun hukukilik denetimini geçtik, Yargıtaydan da zamanında yalvarırdık -yani benim geçmişimde de yirmi yıllık bir süreç olduğu için- hiç umursamazlardı çünkü dokunulmayanlara dokunulduğunda Yargıtay hatırladı bazı noktaları. Vatandaş yanarken uzak durduk, onlara uzak durduk, dedik ki: "Aslolan devlet." Ben de iddia ediyorum, yazıyorum, her yerde tartışırız. Yargı devlet değildir, yargı milletin yargısıdır, devlet yürütmedir; yasama da devlet değildir. Ne devleti? Devlet soyut bir kişiliktir. Onunla korkutuluruz. Devlet kamu hizmetini sunandır. Esas olan millettir. Esas olan yargı neden oraya... "Bu yargı Türk milleti adına karar verir" in önemi var. Türk devleti adına karar vermez yargı, Türk milleti adına karar verir çünkü devlet bir taraftır. Devlet suçlayıcıdır, devlet savcıdır, devlet iddiasını ortaya getirir ama benim güvencem, nasıl Anayasa Mahkemesini bir güvence olarak görüyorsak, benim güvencem bağımsız ve tarafsız yargıçlardır. Ama biz maalesef kültürümüzde, maalesef kurallarda yazılı olanlarda... Kurallar

bizim, merak etmeyin, hani hep “Hukuk arkadan gelir.” diyorlar ya, bizim uygulamamızın o kadar önünde koşuyor ki kuralar, çok kötü. Bakın, niye söylüyorum?

“Tamam, bu kararları veriyorsunuz, anladım. En azından, ya kanunu bir nebze uygulayın. Hangi suçtan dinleme kararı veriyorsanız, istirham ediyorum, bu kararı sadece o suç yönünden kullanın. Lütfen, 135’inci maddenin altıncı fıkrasındaki şu kataloga dikkat edin. Bunu Alman hukukundan aldığınızda Almanya’nın nasıl uyguladığına bakın.” dedim. Türkiye’de bu iş yanlış gidiyor ama öyle yapmadılar. 135’inci maddenin Kıymetli Başkanım, sayın üyelerim; altıncı fıkrasında bir torba hüküm icat ettiler, suç örgütü. Suç örgütünden dinleme kararı alıp suç örgütünün amacı kapsamında, faaliyeti çerçevesinde işlendiği iddia olunan bütün fiillerden, katalogda olsun veya olmasın, inadına, inadına, inadına o telefon konuşmalarını dinlediler, o telefon konuşmalarını da kullandılar ve Yargıtay şunu, hakkını vermek lazım, en azından yapabildi, dedi ki: “Sadece telefon konuşmalarından ibaret mahkûmiyet kararlarına imza atmayın. O şunu dedi, bu bunu dedi olmaz, somut deliller elde edin.” Yerel mahkemeler buna geldi mi? Hayır. Hâlâ direnç vardır bu konuda. Yavaş yavaş belki düzelme oluyor ama insanlar yaşıyor, mesele o.

Onun için, bu kitabımı atfederken şunu yazdım Kıymetli Başkanım, sayın üyelerim; belki tuhaf, dedim ki: “Hukuka aykırı yoldan telefonları dinlenen ve yalnızca telefon konuşmalarından hareketle cezalandırılan insanlara ithaf olunur.” Bunu şunun için söyledim: Şu konuyu unutmayacağım ama önemli olduğu için anlatıyorum. Ne kadar acıdır takip edilme korkusuna düşmek, ne kadar acıdır devletin bir makamındaki bir görevliyle konuşurken, ne konuşsam konuşayım, kimi eleştirirsem eleştireyim, bir suçun öncül konuşmasını da yapayım, takip edilmek hissine düşmek. Ben de şunu soruyorum herkese: Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayan insanlarımız Almanya’dan, İngiltere’den, Fransa’dan, orada yaşayan insanlar kadar acaba hak sahibi değiller midir? Oradaki insanlara sorduğunuzda böyle bir paranoya içinde değiller ama Türkiye Cumhuriyeti’nde manavı, bakkalı, sokaktaki satıcısı, her şeyi, ortam ve telefon dinleme korkusuyla yaşamaktadır. Acaba bu bilinçli mi yapılıyor? Acaba bu takip edilme, polis devleti olma ruhunun bir ortaya gizli görüntüsü olarak mı sunulmak, takdim edilmek isteniyor? Şu söyleniyor: “Rahat olun, böyle bir korku, endişe içinde olmayın.” Neyin endişesi içinde olmayacağız? Bugün bu korkuyu Türkiye Cumhuriyeti’nde hissetmeyen kim var? Ben ismini vermeyeceğim, 2 kamu görevlisi açıklama yaptı: “Yarası olan gocunur, rahatsız olmayın. Takip edilin. Ne olacak?” dedi.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler; ben hukuk devletinde bunu istemiyorum. Kimsenin buna hakkı yok. Ben dört duvarda istediğime küfredirim, istediğime konuşurum. Kimseyi de ilgilendirmez. Ben telefon konuşmalarında sevmediğim bir insana “sayın” demek istemiyorum. Ona istemediğim hâlde, kalbimden gelmediği hâlde güzel sözler söylemek istemiyorum. Bu, bir haktır. Otoritede bulunduğunuzda belki sitemle ve kızgınlıkla bakarsınız ama bu bir bumerangtır. Dönüp de terse geldiğinizde, Türkiye Cumhuriyeti kısa tarihinde bunu yaşamıştır; inanın, o zaman o kaybettiğinizde o

acıyı anlıyorsunuz, insanları anlıyorsunuz. Ben, işkence iddiasıyla yargılanan veya başka birtakım disiplin takiplerine yaşayan polislerde gördüm bunu avukatlığını yaptığım sırada. “Hocam, nasıl olur bu?” Bal gibi olur. Bumerangtır bu. Başına geldi. Yalnızsın, terk edildin. Ama ben bireyim, işte o kadar.

Dedim ki: “Bari bu kararları o şekilde değerlendirin.” Fakat biz de, bakınız efendim, 135’inci maddenin altıncı fıkrasında örgütle ilgili orada şöyle der: “Suç örgütü kurmak, üye olmak, bilerek, isteyerek yardım etmek, propaganda hariç...” Ama şu demez: “Suç örgütü kurmak ve örgütün amacı kapsamında işlenen suçlar.” demez. Böyle bir şey yok veya “Faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar.” demez. Böyle bir şey yok. Ama bizde dinleme kararları şöyle verilir, aynen buradan okuyorum: “Suç örgütü kurmak ve buna bağlı olarak örgütün faaliyetleri...”

Sayın Başkanım, kıymetli üyeler; bu ne demek yahu? Bu İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesinin sayısız kararlarından birkaçı. Hangi örgütün hangi faaliyeti? “O ayrı suç, faaliyeti kapsamında olan suçlar ayrı.” Efendim, şu söylenir: “Yasama organı eksik yapmış.” Sen misin yetkili, sen mi tamamlayacaksın o hükmü? Talep et. Biraz önce o sitemleri duydum. “Keşke biz aksettirseydiniz.” E, ben yazıyorum bunları yıllardır. Herkesin bana söylediği şu: “A, çok güzel olmuş kapağı.” Ama içerikte ne yazıyor? İçeriği bir tartışalım, bir çağırın, bir oturalım, kalkalım. 88-89 yılından bu tarafa bu konuyu yazan bir adam var. Hiçbir kanun çalışmasına çağırılmadım. Özel hayatla ilgili birçok kanun çıkmıştır. TCK’nın 132’nci maddesi, 133’üncü maddesi dâhil; onu ilk yazanım ben 1989 yılında, olmalıdır çünkü Dönmezer tasarı taslağında vardır o, oralardan gelir. O zaman tabii asistanlık döneminde Sulhi Dönmezer Hoca’nın, rahmetli, yanında yer alıyordum, hiç kimse benim kapımı çalmadı. “Ya, şu 135’inci maddeyi getiriyoruz, ne diyorsunuz, sizin fikriniz nedir?”

Türkiye’de biraz da şu var: Herkes her şeyi iyi biliyor. Herkes müteahhit, herkes mimar, herkes her şeyi iyi yapar ama yediden yetmiş yediye herkesi ilgilendiren bir Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe konacaksa Sayın Başkanım, geldiğimiz 2013 yılında TCK’nın yüzde 50’si değişir mi yahu? Böyle bir şey var mı? Dünyanın neresinde görülmüş böyle bir kanun çıkarma tekniği?

Şu anda 4’üncü yargı paketi –paketlerden gidiyoruz- yine değişiklik gelecek anlaşılan 220’nci maddenin sekizinci fıkrasında bir oynama olacak, bitmeyecek. Peki, acaba şu sorgulandı mı? Somut örneklere geçeceğim. Bu kadar kanun düzenlemekle iş çözülüyor mu, her gün kanun çıkarmakla? Aynen cezaevlerinde, tutukevlerinde, sokaklardaki insanların şu anda sizlerden af beklediği gibi Türkiye Cumhuriyeti şu anda ciddi bir af beklentisindedir. Bunu, bilmiyorum ne kadar görüp hissedebiliyorsunuz? Çünkü şu biliniyor: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa dâhil, böyle bir kültürümüz var, ana kanunlar dâhil her gün değişir, sabretmez. Suç ve ceza siyasetin, istikrarın, kanunların uzun süre değişmemesi, vahim hatalar olmadıkça değişmemesi, bir kanun düzenlenirken altyapısının yıllarca sürdürülmesi gerektiği gerçeği bizde maalesef göz ardı edilmektedir, hiç kimse üstüne alınmasın. Ama bunu ortaya söylüyorum. Eğer iyiye ulaşırsa, burada bilgilenmeniz

amaçlanıyorsa ki Anayasa'nın da emrettiği, söylediği budur, ben de sizi bilgilendiriyorum. Kanun düzenlemede eğer biz... Mesela, şunu görüyorum: "Önleme dinlemesi" denilen bir hadise çıktı. Vardı, bu alalele CMK 250 ile yetkili mahkemeler bir gecede kaldırıldığında -ki "Kaldırmayın." diyenlerin başındaydım, mahkemeleri benimsemediğim hâlde- alalele bir kanun çıktı TMK, Terörle Mücadele Kanunu'nun 10'uncu maddesi. Önleme dinlemesi konusunda kimin karar vereceğini unuttular. Yazdım, Adalet Bakanlığı cevap verdi, dedi: "Hükmü iyi okuyun." "Hükmü çok iyi okudum, yok." dedim. Yetkili yok. Türk hukukunda yetkisizlik esas, Anayasa madde 13, muhteşem bir hüküm. Oraya bakın, kişi hak ve hürriyetlerinin nasıl sınırlandırılacağını gösteriyor. Oraya bakın. Yok, yok... Sonra o önleme dinlemesinde karar verme yetkisini özgürlük hâkimlerini, bilinen adıyla, hâkimlere bırakmadılar ve şu anda İstanbul'da ve Ankara örneğini veriyorum, dikkat buyurun, çok önemli. İstanbul'da iki mahkeme var, toplam 6 hâkimi; Ankara'da 3 hâkim var bir mahkeme, 70 esasa burası ulaşmış, 140'ar esasa orası ulaşmış. Hani düzelecektik ya, yine duruşma aralıkları dört aya döndü, yine yüzlerce sanık ve davalar önlerine yığıldı. Orada başkan dışında hâkimler önleme dinlemesi taleplerini Millî İstihbarat Teşkilatının, Jandarma teşkilatının ve polis teşkilatının karşılıyor. Ağlıyorlar, ağlıyorlar. "İnceliyor musunuz dosyaları? Taleplere bakıyor musunuz hukuki, fiilî gerekçelere?" dedim. "Bakıyoruz." dedi. Ama el insaf, yapamazlar çünkü siz esasa muhatap ettiğiniz, tutuklama incelemeleriyle muhatap ettiğiniz insanlara bir de önleme dinlemesi konusunda, "Efendim, kanunda unuttuk." demek yerine "Yahu, buradan bu sonuç çıkıyor, bunlar yetkilidir." diyerek yük yıktığınızda Sayın Başkanım, bence bizleri çağırmayın, önce hâkimleri çağırın. Dürüst ve korkusuz konuşacaklarsa savcılar çağırın. Bugün İstanbul'da 16 TMK savcısı var, inim inim iniyorlar, dosya yükünün altından kalkamıyorlar, bitiremiyor. Dedim ki: "Bari soruşturmanın başında bu operasyonları yapmayın, yaptırmayın." "Ah Hocam, elimizde mi? Kontrol edebiliyor muyuz? Gücümüz yetiyor mu?" diyor. Ondan sonra, haziran ayında tutuklunun Sayın Başkanım, daha davası açılmamış yahu. Neden konuşuyoruz biz? Ama masumiyet karinesi var, suçsuzluk karinesi. Vatandaşa diyorsun ki: "Suçluluğun hükmen sabit oluncaya kadar sen masumsun, masum." Neyin masumu? Nerede masum? Değilsin. Anlayamıyorum ben.

Şimdi, 10. Ceza Dairesi bir karar verdi şubat ayında, ilk defa, dedi ki -Yargıtay da ne yapacağını şaşırdı- "Evet, doğru bu söylenenler, hangi suçtan dinleyebilirsen..." O karar da burada, karar kayıtlara geçmesi anlamında belki size verilmiştir, verildi mi, bilmiyorum, şu. 31/01/2013 tarihinde İnternet'e sızdı bu karar da, açıklanmıyor.

Bir eleştirimi daha getireyim: Yargıtay kararlarını görmek istiyoruz, hepsini; onlar bizim malımız, oradaki üyelerin, başkanların değil sadece. Ben, neden Yargıtay kararlarının sadece belli bilgisayar programlarına verilenlerini göreceğim? Hepsini görmek istiyorum. Onlar Türk milleti adına verilen kararlar. Gittim, bu kararı istedim, vermediler. Adalet.org'tan aldım, kayıtlara geçsin. Hâkim ve savcılarının sitesinden aldım ve muhalefet şerhi yok, ayrık görüş yok, henüz yazılmamış anlaşıldığı kadarıyla, onun ekinde göremedim. Bu kararda şu deniyor -böylece, bazı hususlara da değinmek

istiyorum ki kayıtlara geçsin diye- karar şunu diyor: “Hangi suçtan dinleme yaparsanız sadece o suçtan dinlemeden elde edilen kayıtları kullanabilirsiniz, onun dışında tembellik yapma. Şartları varsa CMK 138’e mi girer, 135’e mi girer, oradan tekrar dinleme kararı al. Almazsan hukukun devletinde sen yargı kararı olmadan bir insanın muhaberat hürriyetine müdahale edemezsin. Sen üstün değilsin, birey üstündür. Esas olan, asılan bireyin hak ve hürriyetinin korunmasıdır, senin canın ne isterse o muameleyi yapman değil. Burası polis devleti değil, hukuk devleti.”

Şimdi, buradan çıktık, efendim, önemli oldu. Yine, örnekler anladığım kadarıyla daha çok merak edilenler onlar. Evet, mesela bir avukatın dinleme –bu da devam eden dava- kararı, avukatın iletişimi hakkında. Hem de sabit telefonu, cep telefonu.

Bakın Sayın Başkan, kıymetli üyelerim; çok önemli olan, isimler, adresler. Bunlardan biri siz olabilirsiniz. Milletvekillerinin de dinlenebileceğini bilmeniz lazım çünkü o 83’üncü maddedeki o suçlardan dolayı, ben yazdım onu da, itiraz ediyorlar. “Edin.” dedim, istediğiniz kadar dinlenebilirler o suçlardan dolayı. Dinlenemeyen Türkiye Cumhuriyeti’nde kimdir biliyor musunuz sadece? HSYK üyeleri. HSYK üyelerini dinleyemezsiniz. Yok, bakın kanununa, yok. Niye yok, bilmiyorum; konulmamış herhâlde, unutulmuş. Onu da belki bir yorumla bir yerden alıp dinleyebilirler.

Şimdi, bakın, GSM numaraları, sayısız... Bu böyle tevazu olsun diye, avukat olduğu için getirdim. Efendim, avukatın ve dosyasından dolayı dinleniyor. Yani 136’ncı maddeymiş, bir şeymiş... Bunu veren de yine ismini söylemiyorum, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi yani hiç kimsenin “Hocam, onu bize ver.” demesine gerek yok, oraya gittiğinizde size herkes her kapıyı açar. Ama gizli gidin. Önceden haber verip gittiğinizde, herhâlde emsal karar istediğinizde birkaç karar göreceksinizdir. Burada nedir? Resmî evrakta sahtecilik, örgütte uyuşturucu madde ticaretine yardım etme. Gerekçe mi Sayın Başkanım? Gerekçeyi okuyorum: “2000 –onu söylemiyorum- soruşturma sayılı dosyamıza konu olayla ilgili olarak resmî evrakta sahtecilik, örgütte uyuşturucu madde ticaretine yardım ettiklerine dair ihbarda bulunulması ve şüphelilerin örgütsel faaliyetlerinin ortaya çıkarılması amacıyla...” Var mı somut gerekçe? Ben bir şey anlamadım, gerekçe. Siz de yazdınız ya tutuklamayla ilgili 101’inci maddeye. Önceden vardı, onu böyle yaptınız. Hani daha böyle bir anlaşılır olsun diye. Altta da “Yukarıda gerekçesi yazıldığı gibi yapılan soruşturmada suçun işlendiğine dair kuvvetli şüphe olduğu ancak başka suretle delil elde etme imkânının bulunmadığı anlaşıldığından...”

Avukat, uyuşturucu madde ticareti davasını takip eden avukat. Tek kusuru o. Sonra bu avukatın evinde, iş yerinde arama kararı... Yine gerekçe yok. Kata, kata... Rahat olun, bunda, hep söylediklerimin arkasındayım. Uyuşturucu madde ticaretinden arama kararı verilmiş. Ha, şunu da unuttum: Resmî evrakta sahtecilikten dinleme katalogda değil zaten. Böyle bir şey yok. Ha, şu aklınıza geliyor: Ben hukuk fakültesinde öğretim üyesi olamadım, olmadım. Belki o zaman imkânım ona elverişli değildi. Bu hukukçuları sizler yetiştiriyorsunuz. Sayın Anayasa Komisyonu Başkanının söylediği gibi “Efendim, biz ne yapalım?” veya Sayın Arınç’ın, Başbakan Yardımcısının söylediği gibi.

Hâkimlerimiz, savcılarımız, onlara gidin, onları bir dinleyin, istirham ediyorum; ama anlatabilirlerse dertlerini, o baskıları, hissettiklerini. Yani hakikaten oralara özel gönderilen insanlar değilse bu kararları nasıl verdiklerini... Biz çünkü böyle okutmuyoruz bunları. Böyle bir şey yok. Kitaplarımızda asla böyle yazmıyor.

Bakın, uyuşturucudan dinleme, ertesi günü bir özür. Bir insanın özel hayatına müdahale nasıl olur biliyor musunuz? Üstünü ararsanız, evini ararsanız, yatak odasını ararsanız. “Kusura bakmayın, biz sizi uyuşturucu madde ticareti nedeniyle evinizde ve iş yerinizde arama yapmışız, resmî evrakta sahtecilik ve görevi kötüye kullanma olacaktı.” Aramadan sonra... Anlı şanlı mahkemelerin, hâkimlerimizin verdiği kararlar.

Bunları konuştuğum için kızılabilir, edilebilir ama ben şunu tespit etmeye ve söylemeye çalışıyorum: Uygulamada durumumuz vahim. Bu vahimliğin içinde cisimlendirme, birilerini isimlendirme yapmam mümkün değildir. Benim niyetim bilgilendirme noktasında eksiklerimizi, hatalarımızı, yanlışlarımızı görelim ki onları çözmek iradesini ortaya koyup koyamayacağımızı bir test edelim. Eğer bunları koyamazsak, birbirlerimizi burada ağırlarsak, güzel güzel konuşursak, birbirimize ithaflar sıralarsak buradan hiçbir sonuç alamayız ve faydalı da olamayız.

Dolayısıyla konudan konuya belki giriyorum, hani biraz doluyum, ondandır. Neticede özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı, iletişim noktasında Sayın Başkanım, kıymetli üyelerim; kuralların olduğunu, insanların bu hak ve hürriyetinin yani özel hayat hakkının ve muhaberat hürriyetinin korunduğuna dair zerre kadar sisteme güvenmediğini, güvenmeme sebebinin de bu noktada yapılan başvurulara duyarsız kalındığı şeklinde bir izlenim olduğunu, savcılığa yapılan başvuruların ise sayın savcının “Ne yapabilirim senin için böyle bir korkun, endişen varsa?” yaklaşımıyla, “Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına yazı mı yazayım?” ki hiç alakası yok çünkü hukuka aykırı dinleme, izleme bambaşka bir şey. Hukuka uygun yoldan yapılanlar ise, o tartışma konusu ise, o da bambaşka. Fakat bu noktada istediğiniz kadar TCK’nun 132’nci maddesine hüküm koyun, 133’üncü maddesine hüküm koyun, 134’e hüküm koyun; koyun, yazın, yanlarına da yıldız koyun, işaretler koyun. Bunları koymak değil sorun; uygulamak, bu konuda irade ortaya koymak, yatırım yapmak, insanların korunduğunu, hukuk güvenliği hakkı olduğunu, eşit korunduğunu hissettirmek... Hani “sevecen devlet, sevgi dolu devlet” dediğinizde bunu göstermek noktasında neler yaptığımız, yapabildiğimizdir. Bütün sorun o. Türkiye Cumhuriyeti’nde insanların...

Ben şu yaklaşımı çok tehlikeli görüyorum, onu da söyleyeyim: “Efendim, ateş olmayan yerden duman çıkmaz.” Bu söz burada söylenecek söz değildir. Bu söz hukuki bir yaklaşım değildir. Bu sözü söylersen... Geçenlerde bir yüksek yargı mensubunun söylediği aklıma geldi ve gayet de böyle sert ifadelerle konuştu. Hatırladığım bir açılış konuşmasında veya ilk o makama geldiğinde yapılan röportajda söylediği sözlerle o ikisini karşılaştırmak lazım. “Ateş düştüğü yeri yakar.” Hah, ben de bunu söylüyorum. “Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.” burada değil, “Ateş düştüğü yeri yakar.” Bir

insanın izlenmesi, izlendiğini hissetmesi ve devletin onu yakalayamaması. Bir ana muhalefet partisinin başkanına, bana göre operasyon yapılmış, koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti bunu ortaya çıkaramayacak! Böyle bir şey var mı yahu? Bu, devletin, ülkenin, milletin güvenliğiyle ilgili; bu, her şeyle ilgili. Bırak, o insanın özel hayatta ne yaptığını; o gider, karısına hesabını verir, makamına hesabını verir. Bunu gören vatandaş ne kadar korunduğunu hisseder? Ne kadar korunduğunu hissedebilir? Ne kadar güvenebilir? Milletvekili adaylarımızın yaşamlarını, odalarda gizli kameralarla... O zaman ben şunu teklif ediyorum, istirham ediyorum: Hukuk devletinden vazgeçelim, masumiyet karinesinden vazgeçelim. Bunları suç olmaktan çıkaralım. Hiç yoksa Mevlâna'nın söylediğine döneriz: Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol. Bir yer kirli, üzerine beyaz örtü örtelim, "temiz" diyelim oraya. Var mı böyle bir şey? Nesi temiz, nesi temiz? Kirlisin sen, dibine kadar.

Sormuşsunuzdur mensuplarımıza "Hukuka aykırı dinleme var mı?" Herhâlde "Yok." demişlerdir, ben katılmadım ama.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) - Sorduk, hepsine sorduk.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Sormuşsunuzdur. Onlar da size kalbî cevaplarını vermişlerdir.

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) – MİT de pirüpak, polis de pirüpak, biz de pirüpak...

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – O zaman ben şunu söylüyorum: Millet olarak, bireyler olarak biz suçlu toplumuz, muhtemel suçlu toplumuz, olağan şüphelileriz. Biz BBG Evi'nde olduğu gibi, "Biri Bizi Gözetliyor" da hiç bunları, bu kurallarla yaşamayı hak etmiyoruz. O zaman kuralları düzenleyelim de kopuk yaşamayalım. Zaten kavga etmeye hazırız her an, her yerde çünkü eleştiriyi de açık olamıyoruz çünkü en ufak eleştiri getirdiğinizde bunu... Korkuyorsunuz, o korku çok enteresandır. Bulunduğunuz yer itibarıyla söyleyemiyorsunuz çünkü bu korku sadece iktidarda gücü elinde bulundurandan korku değil, çalıştığınız yerdeki duyduğunuz korkudur, o bulunduğunuz alandaki korkudur. Hâkimin, savcının, avukatın rahat konuşamamasının sebeplerini araştırmak lazım. Niye? İnsanlardan kahraman olmayı kimse bekleyemez. Ama doğru, Türkiye Cumhuriyeti'nde gizli tanıkların dinlenmesine baktığınızda altı saat bir gizli tanığın ifade verip de iki saat, üç saat hayat hikâyesini ve Türkiye Cumhuriyeti'nin genel konjonktürünü anlattığı bir yerde CMK'nın 58'inci maddesinin üçüncü fıkrasını nasıl uygulayacaksınız, gizli tanıklık? Evet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de kabul ediyor, doğru ama Türkiye'yi düşünerek mi kabul ediyor acaba? Tanık dediğiniz kısa, net. Sorulara cevap verir, sorulara. Hayat hikâyesini anlatmaz. Ama dediğim gibi, gariplik var, kurallar konuluyor, kurallar iyi diye görüyorsunuz. Yani biz de şöyle bir korku içinde henüz değiliz Sayın Başkanım: Yani kurallar acaba otoriteyi korumak için, birilerini korumak için mi konuluyor? Ana kurallardan bahsediyorum. Henüz bu korkuya ulaşamadık biz. Bizim korkumuz konulan kuralların uygulanmadığı, hayata geçemediği, toplumsal inancın bu konuda oluşmadığı, bunu hissedemediğiniz, yani evinizde, iş yerinizde bulunduğunuz bir masada,

restoranda ne konuşursanız konuşun –bakın, o kadar geniş konuşuyorum- takip edilmek endişesiyle telefonları uzaklaştırmak, pillerini çıkarmak, “Aman kimse bizi duymasın.” demek, nasıl bir duygudur ya? Buna biz nasıl geldik ya?

Evet, Türkiye Cumhuriyeti telekomünikasyon alanında 2000 yılından itibaren dünya yatırımı yaptı. Cep telefonu kullanımı yaygınlaştı. Çok iyi bir tüketici olduk. Sıralamalarımız muhteşem. Paraları harcıyoruz. En iyi makineleri kullanıyoruz. Iphone 4’ü geldi, 4’e yatırıyoruz. Iphone 5 geldiğinde, ona yatırıyoruz. Her şeye yatırıyoruz. Nimetleri müthiş. Ama külfetleri noktasındaki o iki külfet; bir, o takip edilme endişesinin sadece devletten değil bireyden gelmesine karşın ne yatırım yaptık, ne yatırım yapıyoruz, ne kadar para harcıyoruz?

Sayın Başbakanın makamının veya iş yerinin, ofisinin, evinin dinlenmesine dair bir korku hissetmesi... Bundan daha büyük bir tehlike olabilir mi? Bir bakıyorsunuz silahlı kuvvetlere delik deşik. Ne kadar yatırım yapabiliyoruz? Ha, ya biz bu teknolojiyi üretemediğimiz için bu sıkıntının içine düştük, sadece nimetlerini aldık, külfetlerinin ortaya çıkardığı o hukuki sakıncaları gidermekte yetersiziz ya da bu konuda isteksizliğimiz var.

Niye? Çünkü takip. Tarihin en derinliklerinden bu tarafa en muhteşem husus, karşı taraf olarak gördüğünüz insanların ne yaptığını bilmektir, istihbarat. Cam bardaklarla dinleme döneminden gelinen bu döneme kadar da değişmemiştir. Tarih tekerrürden ibarettir, doğru. Ama bizim 21’inci yüzyılın ikinci on yılında yaşadığımız bu zamanda bu endişeyi taşımamamız lazım. Yani gelişme, sadece buzdolabında, çamaşır makinesinde, cep telefonlarının iyiliğinde yaşanmaz ki. Gelişme, kişi hak ve hürriyetlerinde, bireyci anayasada, benim onları kullanabilme özgürlüğümde yaşanır, kullanabilme özgürlüğümde... Eğer ben onları kötüye kullanıyorsam, benim karşımda duracak bir otorite vardır. Önemli olan, o otoritenin eşit bir şekilde o yanlışlıklara düşenleri yakalaması niyetiyle kullanmasıdır. Biz o 17 milyon çipin takılma durumunda, dikkat buyurduysanız, ben biraz önce bunun ne kadar tehlikeli silah olarak kullanılabileceği endişesini söyledim. Faydaları yok mu? Var. Elbette var. Ama biz artık her şeye bu gözle bakar hâle geldiğimiz için maalesef dengeyi kuramıyoruz. Niye? Çünkü kötüye kullanım.

Sizden istirham ediyorum şunu düşünün: Bir polis, bir jandarma dünyanın neresinde üst araması yapamaz ya? Anayasa’ya biz bunu “yenilikçi, hürriyetçi” bir hüküm olarak koyduk. Polis karşılaştığı bir tehlikeli manzara karşısında yazılı emir alacak en azından. Yani siz bir sokakta birisiyle karşılaşacaksınız, şikâyet üzerine gideceksiniz, Anayasa 20’nci madde ikinci fıkra, polis diyecek ki: “Efendim, bir saniye, ben şuradan bir koşayım geleyim...”

Ne yapıldı biliyor musunuz Anayasa’nın o hükmüne rağmen? Yani bunun iyiliğini şuraya koyuyorum. Polis, jandarma bunu deliyor. Kaba arama, sıvazlama, şu şekilde arama, yandan arama. Anayasa’ya aykırı. Ha siz öyle bir hüküm koymakla acaba hak ve hürriyetleri korudunuz mu, yoksa gerçekten sağlanması gereken güvenlik alanına mı müdahale ettiniz? Evet, oraya müdahale ettiniz. Niye

yaptınız bunu? Çünkü şunun için yaptınız, o zamanki örnekler oydu: Deniz kenarına araçları çekip de araç içinde oturan insanlara polis müdahale etmeye başladı. Onları karakollara götürmeye başladı. Denildi ki o dönemde: “İnsaf, yeter! Ne yapalım? Koyalım bir hüküm.” Ama koyduğunuz zaman, 70-80 milyonluk toplumda bu tip düzenlemeleri koyduğunuzda nimet getirdiğini zannettiğinizin olumsuzlukları çok daha fazla hâle gelebilir. Bu da yanlış. Bu da yanlış. Yani siz bunu sırf bir özel hayata müdahaledir, bunu bir kararla, bir yazılı emirle taçlandırın dediğinizde, maalesef bunun pratikteki uygulamasını göremiyorsunuz. Ben örnekler verdim o dönemde. “Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere” dedim. “Hocam, onlar oranın.” dedi. Ee, sen oradan kuralları getirip koyuyorsun buraya, o zaman ben bir şey diyemiyorum size. Yine katalog suç uygulamasında olduğu gibi.

BAŞKAN – Hocam, biraz toparlayabilir misiniz süremiz bayağı geçti.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Toparlıyorum. Son toparlamalarımı da yapacağım.

Sayın Başkanım, kıymetli heyet; telefon dinleme, özel hayatın korunması noktasında en azından eksikleri olsa da -o eksikleri çalışmalarında yazdım, zamanı da kısıtlı hâle getirdiğimiz için onlardan bahsetmiyorum ama- olan kuralların uygulanması noktasında ciddi sıkıntıların olduğunu, maalesef maddi hakikate ulaşmak, başka türlü delile ulaşamamak noktasında ifrata gidildiğini... Örneğin, birincil delil olarak telefon dinlemenin görülmeye başlandığını ve görüldüğünü. Yani o 135'inci maddenin birinci fıkrasındaki şartlar oluşmaksızın istisnasız benim karşılaştığım bütün kararların öyle olduğu... Yani bunun için biraz önce komisyon üyelerim söyledi, “Somuttan konuşalım.” Ben de somuttan konuşuyorum. Uzak değil 5 kilometre ötede, bir talep edin getirsinler dinleme kararlarını. O dinleme kararlarında 135/1'in şartlarından eser göremezsiniz. Sadece maddenin metni yazar. Basmakalıp sözlerdir bunlar. O noktada maalesef sorun var.

Diğer sorun, yine 135'inci maddenin hukuka aykırı kullanımı. Hukuka aykırı kullanımından kastettiğim suç örgütü. Suç örgütü bizde, -o konuda bir çalışma yaptım, önümüzdeki hafta çıkacak, kitap çalışması, “Suç Örgütü” adıyla- hakikaten Türkiye’de o konuda da ifrata gidilmiş. Yani bağımsız suç saymışız, suç örgütünü duramamışız. Örnek gösterdik, dedik ki: “Almanya örneğine bakın. Almanya’da suç örgütü, bağımsız suç değil böyle örgütlenmeler.” Bazı suçların ağırlaştırıcı sebebi. Ama infazda da, ceza yargılamasında da öyle iyi malzeme çıkmış ki otoritenin eline, vazgeçemiyor ondan. Ki, örgütün aleyhe kullanıldığı en önemli yer, iletişimin dinlenmesidir, özel hayata müdahaledir, aramadır, özel yetkili mahkemelerin yargı yetkisi hududuna dosyaların dâhil edilmesidir. Ama neyin örgüt, neyin örgüt olmadığı noktasında Türk Ceza Kanunu’nun 220’nci maddesinin birinci fıkrasındaki birkaç hüküm dışında hiçbir ibare yoktur.

Yine, mesela, ben, yargı paketlerinde de aynısını görüyorum. Günlük, gündelik sorunlara müdahale ediyoruz sadece. O günü kurtarıyoruz. Mesela bir siyasi sorun yaşanıyor veya o anda bir hukuki sorun çıkıyor -aynen MİT Müsteşarına yapılan müdahale gibi- o günü kurtarıyorsunuz ama

ardından, ardı nedir, onu hesaplayamıyoruz. Ondan sonra oturuyoruz yine sorun çözülmemiş. Mesela bugün de söyleniyor, şu söyleniyor sokakta: Millî İstihbarat Teşkilatına müdahale eden, o noktaya, yargıya karşı dokunulmazlık getiren, Genelkurmay'a karşı neden getirmiyor? Sokaktaki yansıması bu yaptığınız müdahalelin, yapılan müdahalenin. Gelmiş.

Diğer taraftan da şu konuşuluyor: Kuvvetler ayrılığı, yargı, hukukilik denetimi yapar, her şeyi denetler, açık olmak lazım, korkmamak lazım, endişe etmemek lazım. Ama bakıyorsunuz, o noktadan siz kaçırıyorsunuz, denetimi kaçırıyorsunuz. Niye diyorsunuz; sonra düşünüyorsunuz, yargıya güven sorunumu mu var? Ve birileri çıkıp diyor ki: "Evet, evet..." Ne kadar acı. Ama o yargıya daha önce destek veriyorsunuz. Ona destek veriyorsunuz, devam et, arkandayım diyorsun ve ondan sonra bir yere gelip tıkanıldığında ve karşı karşıya kaldığınızda kamu görevlilerine bu kadar müdahale özel yetkililerin yeterli diyorsunuz. Bundan sonraki süreçte yaşananları engellemek adına, iyi veya kötü hiç önemli değil, yargı bağımsızlığı tanıyoruz. Onun anlatılabilir bir tarafı yok ki. Ha, bunu nasıl anlatırsınız? Türkiye bu, şu anda aşamamız budur, bu zamanlar da geçecek... Gececek de, geçen zamanda düzelmiyoruz ki. Biz teknolojinin, bilim ve tekniğin gelmesini sadece onun aygıtlarının gelmesi olarak anlıyorsak, bu doğru bir yaklaşım değil.

Ben şunu söyledim, yazdım, bana dediler: "Siz kısıtlayıcı konuşuyorsunuz.", "Bu dinleme araçlarının ithaline, izleme araçlarının ithaline neden düzenleme getirilmiyor, kimlerin elinde bu, kim getiriyor, kimde, numarası kimde?" Canınız istediğinde IP'sinden vatandaş yatağından kaldırıp getiriyorsun. Kim yapıyor bunu? Yok mu bu ülkenin gümrüğü? O kadar kolay takip edilebilir bir alan ki. Ama biz maalesef bu konularda yatırım yapmadığımız, günlük sorun çözmeye çalıştığımız için... Burası önemli Sayın Başkanım, kanaatimce. Yani oturalım bir sorunu önümüze koyalım. Hani, orman yandı, yangını çıkarana hemen idam cezası getirdim anlayışı vardı eskiden. Ya dur, bir bakalım. Nedir mesele, nereden çıktı, kim çıkarttı, nasıl oluyor, bunu nasıl çözeriz? Sadece ceza koymakla bu çözülür mü? Bunun diğer tarafları nedir? Ama bunlar, maalesef uygulamadan insanların, yargıcın, savcının, diğer alanlardan insanların bir araya geldiği düşünce kulüplerinde tartışılmadan çok hızlı hareket edildiği, "en iyisini ben bilirim" şeklinde hareket edildiği için maalesef istenilen sonuçların alınmadığını bugün de bu masada, yarın da yine biz "Hukuk kurallarını daha iyi nasıl iyileştirebiliriz, hukuk kurallarının ötesinde bunun uygulamalarını daha nasıl dürüst, iyi ve eşit hâle getirebiliriz."i tartışır, tartışmaya devam edeceğiz demektir.

Ben sözlerimi, şurada bulabilirsem, onunla bitirmek istiyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli üyelerim; hukuka aykırı dinlemeler konusunda, yani karara dayanmayanlar diyelim, öyle söyleyelim, yani yasalardan dayanağını almamış olanlar konusunda Türkiye'de şu anda benim bildiğim, bir hukukçu olarak bildiğim, herhangi bir yatırım yok bunların ortaya çıkarılabilmesi noktasında. Bir çabanın olduğunu görebilmek anlamında umarım sizin Haziran

ayında çalışmayı tamamladığınızda çıkaracağınız ve tartışılacak o metin, Mediste sonuç verir. Sadece ama kanunlara yansımaları değil, bunun uygulamasını da görmek lazım.

Hukuka aykırı dinlemelerde bir sıkıntı var. Bunun İnternet ortamı da var. Mesela İnternet ortamında gördüğümüz manzara. Özel hayatla ilgili konuşuyoruz. Yani basılı eserlerde tekzip metninin ve şeklini Basın Kanunu'nda az çok görüyorsunuz. İnternet'e girdiğinizde -bu bir icat, çıkmış hakkınızda herhangi bir haber, takipsizlik kararı dahi alsanız kişiliğinize aykırı yayınlar yıllarca devam ediyor ya. Koruma istiyorsunuz, işte 56, 51 sayılı Kanun var diyorsunuz. İnternet Daire Başkanlığına gidiyorsunuz Başkanım, ya benim eşim, çocuklarım –şahsım için konuşmuyorum ha- gelen insanlar için. Affedersiniz, kelli felli insanlar bunlar. Şunları kaldır. Kaldırılması lazım. Bakın, ben aklandım. Haber güncelliğini kaybetti.

İnsanlar ne yapıyor, biliyor musunuz? Parayla kaldırıyorlar bunları, parayla, parayla. Birilerini bulup... İşte onun da türedi, gazetelere yansımıştır. Şirketler kuruluyor şimdi. "Efendim biz iş birliği içindeyiz Google'la, şurayla. Bize müracaat ederseniz 500 dolar, 1.500 dolar, 2 bin dolar..." Hadi sizin, bizim, birilerinin parası var da olmayanlar ne yapacak? "Efendim, ne olacak canım, kalsın orada." Neden kalsın? Koruma var mı? Bir bakın, kişilik haklarının korunması noktasında. Ama o tekniğin sağladığı imkân alabildiğine gidiyor. Önden koşuyor. Ama kural, kural takip etse bile o kuralın uygulaması yine zayıf. Türkiye'de maalesef o alanda da önemli bir boşluğun olduğunu gördüğümü söylemek istiyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Sorularınız olursa...

BAŞKAN – Biz de teşekkür ederiz Hocam.

Arkadaşlarımızın soruları, değerlendirmeleri olacak.

Sayın Kesimoğlu...

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Hocama kuru bir teşekkürün yetersiz kalacağını düşünüyorum doğrusu. İçerliğini takdir etmek belki haddim olmayabilir ama bu duygularımı da ifade etmek istiyorum. Hepsinin altına ben imzamı atarım, yüreğimi koyarım. Çok teşekkür ederim, çok yararlandım. Kendi adıma konuşacak olursam, gerçekten ilaç gibi geldi. Hocamın da buna ihtiyacının olduğunu görüyorum ve bugüne kadarki herhangi bir yasa çalışmasına kendisinin davet edilmemesini, bilgi ve tecrübesinden yararlanılmamasını da büyük bir eksiklik olarak görüyorum.

İkincisi, ben toplantının diğer aşamalarında mahkemelerimizin verdiği dinleme kararlarına ilişkin, ne kadar hukuktan uzak kararların verildiğine ilişkin örnekleri paylaşmıştım, biraz önce Sevgili Hocamızın verdiği örneklerle de bunun zenginleştirildiğini gördüm.

Bir bilim adamından bu rahatsızlığımızı duymaktan hem mutlu oldum hem de üzüldüm, rahatsızlığımız arttı, vahametin boyutunun ne kadar büyük olduğunu gördüm.

Ben bir soru yöneltmek istiyorum. Sevgili Hocam dedi ki: “Bu mahkeme kararlarını üreten hâkim ve savcılarımızın üzerinde bir baskı var.” Daha önceki toplantıda da MİT yetkilileri geldiğinde de görevlilerden bir tanesi “Biz yasa dışı dinleme yapmıyoruz çünkü buna ihtiyacımız yok. İsteddiğimiz dinleme kararını kolayca alıyoruz.”

Şimdi “kolayca”nın baskıyla örtüşüp örtüşmediğini ben Hocama yöneltmek istiyorum. Bu “kolayca” nasıl yorumlanıyor?

Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, toplantımızın içeriğine ve usule ilişkin de bir düşüncem var ama herhâlde Hocamızdan sonra onu ifade etmem gerekir.

BAŞKAN – Sonrasında ona devam edeceğiz.

Sayın Cihaner...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Ben de teşekkür ediyorum sunumu için.

Yalnız bir teşhisi başka verilerle bir gözden geçirip bir soru sormak istiyorum.

Şimdi, kuşkusuz iki türlü ihlal var. Bir tanesi zaten yasa dışı. Kim yapıyor, kim yapmıyor, hangi teknik olanaklarla yapılıyor, nasıl engellenir... Bu ayrı bir alan. Hukuku ilgilendiren tarafı burada, bu tarz iddialara yönelik bir etkin soruşturmanın bir türlü yapılmaması. Yani bunlar sokaklara döküldüğü hâlde ne hikmetse bu kadar yaygın dinleme yapan, izleme yapan, bunları gündeme göre arşivleyip servis eden kimselere dair şimdiye kadar etkin bir soruşturma yapılmadı. Ulaşılamadı. Bu mümkün değil. Bu ancak korumayla mümkün olabilir. Bu tarz bir etkin soruşturma için nasıl mekanizmalar öngörülebilir hukuken?

İkincisi, başlangıçta söylediğim, şimdi siz en önemli unsur olarak bu konularda işte hâkim-savcı sayısının az olması nedeniyle hâkim-savcılarının dosyaları incelemeye fırsat olmadığını, artı, adli kolluk olmamasına falan bağladınız. Doğrudur, aynen katılıyorum. Yargıdaki bir sürü sorunun kökeninde hâkim-savcı sayısının azlığı ve adli kolluğun olmaması konusunda hemfikirim ama bu kararların, yani sizin de örneğini verdiğiniz kararların kaynaklandığı mahkemeler, diğer mahkemelerle mukayese edildiği zaman özellikli mahkemeler. Her şeyden önce bunlar uzmanlık mahkemesi. Hele hele şimdilerde bir de sadece bu tedbirlere karar vermeye yetkili hâkimler atandı.

Benim bildiğim kadarıyla Adalet Bakanlığı 90’lı yılların ortasından bu yana sürekli insan hakları eğitimi veriyor, sürekli. Mesela, örneğini verdiğiniz 10 Ağır Ceza Mahkemesinin kararı. Dediniz ki: “Biz böyle okutmuyoruz.” Anayasa’nın hükmü mükemmel. Yasalar yeterli. Ama ısrarla bu ihlaller yapılıyor. Üstelik kaba ihlaller ve hep aynı mahkemeler ve aynı kişiler tarafından yapılan ihlaller. Yani, şimdi, ben de isim vermek istemiyorum ama, mesela bilgisayarlar üzerinde aramayla ilgili yasanın bağlayıcı hükmü var. “İstenirse orada yedeklenir ve verilir.” diyor. “verilebilir” falan yok. Ama hâlâ -geçenlerde ben ÇHD Ankara Bürodaki aramada ordaydım- emniyet “Teknik olanağımız yok.” diyor. Mümkün mü böyle bir şey? Yani bu yasa yürürlüğe girdiğinden bu yana, benim bildiğim yedekleme için

bir yedek hard disk ve bir bilgisayar programı yeterlidir. Hâlâ teknik olanak yok demesi, inandırıcı değil.

Dolayısıyla bu eğitimin yokluğu, hâkim-savcı sayısının azlığı, adli kolluk olmamasından daha fazla bir sorunla, başka bir sorunla karşı karşıyayız diye düşünüyorum ben. Çünkü çok kaba ve tekrar eden ihlaller var. Yani hâlâ adliyede soruşturma devam ediyorken polis birtakım bilgileri manipüle edici şekilde medyaya servis ediyorsa, özel hayata ilişkin konuşmalar hâlâ iddianamelerde yer alıyorsa, işte sizin örneğini verdiğiniz kararlar hâlâ aynı mahkemelerden çıkıyorsa, sorunumuzun başka bir şey olduğunu düşünüyorum.

Bununla ilgili sorum şu: Bir, biliyorsunuz HMK 46'ncı maddeyle ilgili olarak hâkim-savcılar hakkında açılacak tazminat davalarının devlete karşı açılacağı hükmü getirildi ve bundan sonra da bu şeyin arttığını düşünüyorum ben. 46'ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi diyor ki: "Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması." Bakın, diğer fıkralar anlaşılabilir bir şey ama burada âdeta bu tarz karar veren hâkimlerin –sizin de deyiminizle- sırtı sıvazlanıyor. Yani "Sen vermeye devam et, parasını ben öderim." deniyor. Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar kesin ve açık bir kanun hükmüne aykırı karar vermiş olsa bile hâkim aleyhine tazminat davası açamıyorsunuz, devlet aleyhine açıyorsunuz. Birincisi, bu hükmün etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

İkincisi, bu konuda, ihlallerle gündeme gelen hâkim-savcılarının neredeyse tamamı ödüllendirildi, adalet müfettişlerinin tamamı ödüllendirildi. Kimi Yargıtay üyesi seçildi, kimi başsavcı yapıldı, başsavcı vekili yapıldı. Neredeyse tek bir zarar gören, hakkında soruşturma açılan bile olmadı. Hiçbirine soruşturma izni verilmedi. Bu ihlallerin tekrar tekrar yapılmasında HSYK'nın ve Adalet Bakanlığının tutumunun belirleyici olduğunu düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dağ...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

Birinci sorum şu olacak: Anayasa'da mevzuat olarak özel hayatla ilgili iyi bir mevzuatımız olduğunu, uygulamada sıkıntılarımızın olduğunu söylediniz. 1980 yılından bu yana uygulama hep kötü müydü? İyi olduğu zamanlar oldu mu veyahut da iyiye gittiği, kötüye gittiği zamanlar oldu mu? Bu konudaki fikriniz nedir?

CMK 135/3'te şunu söylüyor: "Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısı tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsam ve süresi belirtilir." Biraz önce gösterdiğiniz mahkeme kararında sanki bunlar vardı. Sadece gerekçeyle ilgili iddialarınız vardı. Onlar da makul,

mantıklı iddialar mutlaka. Gerekçe dışında bu şekilde 135'inci maddeye aykırı somut vereceğiniz bir örnek söz konusu mu?

Son olarak -genelde ben espiyle bitiriyorum- üniversitede sizin de mutlaka beraber sunumuna denk gelmişsinizdir, Bahri Öztürk Hocamız vardı. Kürsüde sanki Bahri Öztürk Hocamızı görür gibi oldum ben sizin dinlerken.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Alpay...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Hocam, ben de özellikle teşekkür ediyorum.

Genel itibarıyla söylediğiniz ve anlattıklarınızla ilgili olarak hakikaten yüreğimizden geçen şeylerdi. Ben de birçoğuna şahsen imzama atarım. Katılmadığım elbette ki birkaç nokta var ama genel itibarıyla görüşlerinize ben de katıldığımı ifade etmek istiyorum.

Şimdi, demin de söyledim sorunuz üzerine. Şöyle bir şey sordunuz: “Buraya gelen, dinlenen ve bilgi almak istediğiniz bütün arkadaşlara, kurum temsilcilerine sormuşsunuzdur.” Ben de bunu özellikle kendime vazife bilerek sordum. Çünkü biz genel itibarıyla yasa dışı izleme ve dinleme, özel hayatın gizliliğine dair ihlallerle ilgili olarak birincil derecede öne çıkan bir şey yapmaya çalışıyoruz. Yasa dışı dinleme ve izlemeler var mı? Kim yapıyor? Kimler aracılığıyla yapılıyor bu iş ve bu konuda da bağlantısı olarak alınacak tedbirler neler olabilir? Sonuçta bir araştırma komisyonuyuz, yani sorgulama ve soruşturma komisyonu gibi çalışmıyoruz.

Şimdi, iyi kanunlar kötü uygulayıcılar elinde kötü, kötü kanunlar iyi uygulayıcılar elinde iyi kanun olur. Genel prensip olarak da insan unsuru devreye giriyor. Buna da katılıyorum. Ancak şunu da ifade etmek isterim, onu da samimi beyanım olarak kabul edin: Burada Sayın Başbakanın özellikle işte ofisinde, konutunda başka birkaç noktada dinlemeye yarayan unsurların bulunması sonrasında bu süreç daha fazla hızlandı. Özellikle AK PARTİ'nin, bizim milletvekili bulunduğumuz parti ve diğer grubu bulunan partilerle birlikte ittifak hâlinde bir komisyon hazırlığı düşünüldü ve bu hayata geçti. Şahsen sizin bahsetmiş olduğunuz meselede, özellikle komisyon kurulduktan sonra da Komisyon Başkanımız Zeyid Aslan'ın –ben bizzatihi de şahit olduğum- birlikte müzakere ettiğimiz esnada, Ersan Şen Hocamızı mutlaka çağırarak dinleyelim şeklinde bir gelişme oldu. Ben bunu şahsen yaşanan bu olumsuz süreçlerle ilgili en azından böyle bir iradenin ortaya çıkmasını da önemseyeceğimi ifade etmek istiyorum. Sizin de önemseyeceğinizi, en azından önemseyeceğinizi düşünüyorum.

Sonuçta kanaatim şudur: Bu bir süreçtir. Bunu bir süreç olarak görmek lazım. Sosyolojik hadiselerden hiçbirisi, siyasal ve toplumsal hadiselerden hiçbirisi dünden bugüne uç vermez. Ama bugün bir siyasi irade ve bir kararlılık var. Bu konuda toplanan bir komisyon var. Bu Komisyon da çok samimi olarak hemen bütün arkadaşlarımız hem yürekten hem de samimi olarak yasa dışı dinleme ve izlemeleri tespit etmek, kim yapıyor bunları öğrenmek ve bunu da bütün kamuoyuyla paylaşmak ve belki

sonrasında –tabii bu bizim işimiz değil ama- bununla ilgili belki yargılama süreçlerinin başlaması muhtemel. Gönlümden geçeni söylüyorum. Ardından da bununla ilgili güvenliğin bahse konu, daha doğrusu yasal dinleme ve izlemeler dışındaki -ki orada da sınır aşmaları var, ihlaller var- ama bana göre ağırlıklı olarak da yasa dışı dinleme ve izlemeyle ilgili olarak alabileceğimiz bütün tedbirleri hukuksal zemin itibarıyla müzakere edip bununla ilgili görüş ve önerilerde bulunmak.

Soru sormayacağım çünkü o soruyu siz sordunuz. Ben de tutanaklara geçmesi için söylüyorum. Türkiye’de siz de sunumunuzda yasa dışı izleme ve dinlemelerin kurumsal bağlamda ve kişiler bağlamında yapıldığını ifade ettiniz. Bizim de katıldığımız şey o. Bunu da dediğim gibi tekrar tutanaklara geçmesi için söylüyorum.

Katıldığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Barutçu...

İHSAN BARUTÇU (İstanbul) – Sağ olun Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle Ersan Hocama teşekkür ediyorum. Teşekkür ederken de, pürmelal hâlimiz mi deriz ne deriz, içinde bulunduğumuz hâlin vahameti açısından kaygı verici ve yaşanan sıkıntıların boyutlarıyla alakalı... Bugün bakıldığında işte adliye saraylarımız yapılıyor Avrupa çapında, fiziki mekân itibarıyla bakıldığında muhteşem, mükemmel ama cezaevlerimiz de, çünkü cezaevlerine bakıldığında mahkûmların daha rahat edebilecekleri güzel cezaevleri yapılıyor ama 130 bin mahkûm var cezaevlerinde, bunlar sadece dinleme, izlemekten kaynaklanan suçlar değildir, başka başka ama buradan bakıldığında her yargılanan, içerdeki yargılanan her 130 bin kişinin âdetâ durumunun vahametini ortaya koymakta.

Şimdi bir bakıyoruz bugünkü toplum bir korku toplumu oldu, bir paranoya toplumu hâline dönüştüğümüz, dönüştürüldüğümüz iddia ediliyor. Hemen çağrışım yaptı. Bir fıkrayla ben trajikomik durumumuzu tamamlamak istiyorum.

İşte, malum, Suriye hep gündemde. Suriye’nin güçlü bir istihbarat örgütü var El Muhaberat, biliniyor. Sanki Türkiye’de de böyle bir Suriyevari El Muhaberat var. Öyle korku sinmiş ki içimize. Orada Şam’da bir fıkradır bu. Şam’da bir vatandaş rahmete kavuştuğunda, definden sonra sorgu-sual melekleri, Münker ve Nekir geliyor, ölen kişiye soruyor. “Rabb’in kim?” diyor. O zaman baba Esad var. “Hafız Esad” diyor. “Peygamberin kim?” diyor, “Baas Partisi” diyor. Melekler şaşırıyorlar. Tekraren sorduklarında yine o mevta aynı şeyi söylüyor. Bu sefer Cenabı Allah’a havale ediyorlar. “Ya Rabb’i aşağıda bir kulun var, biz sordukça Hafız Esad diyor, Baas Partisi diyor.” Huzuruna getirdiklerinde bakıyor ki Cenabı Allah, “Kulum sen aşağıda böyle diyorsun. Senin Rabb’in kim?”, “Sensin Ya Rabb’i.” diyor. “Peygamberin kim?”, “Hazreti Muhammed (SAV)” diyor. “Peki, aşağıda niye böyle diyordun?” O Münker ve Nekir meleklerini El Muhaberat’tan zannetmiş mevta.

Şimdi, biz de herhâlde kabir sualîne de bu korkularla gireceğiz. Hayatımız bu şekilde devam ederken umuyoruz ki bu komisyonlarımızın çalışmaları çok değerli konuşmacılarımızın ve konuklarımızın bizleri bilgilendirmesi çerçevesinde... Her biri Ersan Hoca gibi mi? Değil. Ama burada maalesef dinlediğimizde ilgili kurumlar ne MİT'i ne polis istihbarat teşkilatı ne jandarma istihbarat teşkilatı, -ifade ettim biraz galeyana gelerek de-pirüpak bir şeymiş gibi, hiçbir şey yapmamışlar, masumlar, bu yaşananlardan bihaberler, sanki dahilleri yokmuş gibi bizi bu manada oyalamalarını da ben bir şekilde kabullenemiyorum. Umuyoruz ki önümüzdeki safhada, Komisyonumuz bu derlenen toplanan bilgiler ışığında biraz daha hedefe odaklanarak faillerinin ve mesullerinin daha en azından ortaya çıkarılması noktasında kararlı, dinleyici değil tespit ederek hedef tespiti noktasında biraz daha somutlaşıp hadiselerin üstüne gidileceğini düşünüyorum.

Umuyorum ki bu Komisyonumuzun Haziran ayı itibarıyla da çıkaracağı sonuçtan toplumumuzun içine düştüğü bu duruma en azından bir ferahlık getirilebileceği kanaatindeyim. Çünkü o samimiyet var, o inanmışlık var, bu kararlılık var. Keşke Ersan Hocamızın söylediği gibi, vatandaşımızın bu ve benzeri durumlarda yaşadığı mağduriyet safhasında Medisimiz gerekli hassasiyeti göstererek bu Komisyon o şekliyle toplanmış olsaydı, o şekliyle... Ama maalesef aşmamız şu: İşte, biz de dokunulmazlardanız. Bize dokunulduğu zaman bazı şeyleri hatırlamamız da bir özleştirici açısından da ortaya koymayı bir borç bildim.

Teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum,

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksünger...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Hocam, biz de çok teşekkür ediyoruz bilgilerinizden dolayı.

Bir toplumsal paranoya olduğu yüzde yüz yani bu Türkiye'de en alttan en üste kadar insanların kendilerini çok sıkıntılı tanımladığı da her tarafta, kendi telefon görüşmelerimizde veya yüz yüze konuşmalarımızda, herkes bizatihi belirtiyor zaten. Buradan yola çıkarak söylediğiniz bir kelime vardı, sadece HSYK üyeleri dışında herkesin dinlendiğini düşündüğünüzü söylediniz, hatta yasalar çerçevesinde dinlendiğini söylediniz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Yasalar yani...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Milletvekillerinin de buna dâhil olduğunu söylediniz. Burada nereye dayandırılarak bu işin yapıldığını bir açıklarsanız... Gerçekten, çok önemli olduğuna inanıyorum.

Şimdi, bu paranoya toplumda da aslında şöyle bir baskıya yol açtı bence, sosyal bir travmaya dönüştü: Herkes kendini potansiyel suçlu olarak görüyor zaten. Söylediğiniz, dört duvar arasında aslında herkese küfür edebilme hakkına bile sahip olması gereken bir toplum olmalı. Yani belki

de bunu kendine göre bir psikolojik boşalma olarak gören bir toplum, aslında iyice sıkıştırılmaya başlandı. Belki bu içeride sıkışan bir enerjiye de dönüşüyor gibi geliyor.

Burada çok önemli bir konu var. Avrupa Birliği de aynı sorunlarla karşı karşıya. Buradaki önemli olan, uyguladıkları müeyyideleri incelediniz mi onların? Toplumunu nasıl rahatlattığını veya devletle millet arasındaki güven probleminin nasıl aşılma götürüldüğünü izleyebildiniz veya inceleyebildiniz mi?

Çok uzun zamandır bahsettiğiniz bir konu vardı, benim de çok üzerinde durduğum: İnternet'te unutulma hakkı. Aslında, toplum da bu konuda belki biraz bilinçsiz olabilir. Şundan kaynaklandığını da söyleyeyim ama: Türkiye'de bir İnternet Üst Kurulu var. Aslında BTK'nın da TİB'in de üstünde bu. İnternet Üst Kurulu, yarı sivil bir kurum aslında ya da öyle olması gerekirken... Tartışılır ama sonuçta başında iyi niyetli arkadaşlar var. Burada da, dünyada da ICANN diye bir kuruluş var. Aslında siz, herhangi bir kararınızı Avrupa'da olsun, Türkiye'de olsun, bir mahkemeden çıkarttığınızda İnternet Üst Kurulumuz, Türkiye'de oluşturulan bir kurumla birlikte ICANN'e başvurduğunda, bunların hepsinin İnternet'ten yok edilme hakkına sahip. Demek ki toplumda aslında ciddi bir bunalım yaratan bu konu, biraz da bilgi eksikliğinden kaynaklanıyor ama şunu da söylemeden geçemeyeceğim: İnternet Üst Kurulunu incelediniz mi bilmiyorum, dijital bütün verilerini aslında denetimlerini yapan bir üst kurul. Bunun yeterli olup olmadığını biliyor musunuz veya sizin düşünceniz ne?

Denetimle ilgili aslında yeni bir sivil kuruma ihtiyaç var mı? Çünkü sürecin sadece ve sadece bunların peşine düşmek ve izi takip etmekle olmayacağını hepimiz biliyoruz yani denetim çok önemli burada. Müeyyidelerin bu denetim noktasında çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bence, siz tanımlı farklı yaptınız. İşte, yürütme, yasama, yargının ayrı ayrı olduğunu, devletin tanımını da çok farklı bir yerden yaptınız ama büyük ihtimalle yasal çerçeve içerisindeki suiistimallerden kaynaklanan yasa dışılığın daha yoğun bir şekilde mağduriyet yarattığını çok açıkça ben biliyorum. Bu konuda içeride organize bir çalışma olduğuna inanıyor musunuz, belli güçlerin içeride organize bir çalışması olduğuna inanıyor musunuz?

Süreç üniversitelerde de çok tartışılıyor, bunu çok da yakından biliyoruz. Son yapılan çalışmalarla, bu konuda aslında akademik çalışmalarınız belki –kitabınızı okumadım ama var mı, bilmiyorum- yeni bir boyut kazanacak mı, şimdi süreç başka bir yere giderken Avrupa'daki kararlarla birlikte?

Ben tekrardan, aslında çok samimi olarak verdiğiniz bilgilere teşekkür ediyorum. Bundan sonraki süreçte de umut ediyorum ki yasama organı sizlerden faydalanır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Tunç...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; teşekkür ediyorum. Değerli Hocamıza vermiş olduğu bilgilerden dolayı ben de teşekkürlerimi sunuyorum.

Tabii, özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyetiyle ilgili çalışması olan Hocamızdan aslında bir ceza hukukçusu olarak da somut mevzuatımızla ilgili eksiklikler noktasında bir çok öneri de beklerdik. Birkaç hususta Hocamız önerilerde bulundu, özellikle adli kolluğun kurulması çok önemli ülkemiz açısından. Bu büyük bir eksiklik, bu önemli bir tespit. Yine, Hocamızın, avukatların cep telefonlarının dinlenmesi noktasındaki mevzuatımızdaki eksikliği dile getirmesi de önemli bir tespit. Yine, milletvekillerinin dinlenmemesi yönünde mevzuatta bir düzenlemenin de olmadığı yönünde bir tespit. Benim tespit edebildiğim mevzuat değişiklikleri noktasındaki eksiklikler bunlar.

Genelde Hocamız sistem eleştirisi yaptı, uygulamadan kaynaklanan hususları dile getirdi. Anayasa'mızın, işte, uluslararası sözleşmelerin ve iletişimin denetlenmesi noktasındaki yasal düzenlemelerin aslında mükemmel olduğunu ancak bunu uygulayanların bu mevzuata uygun bir uygulama içerisinde olmadıklarını ifade etti ve birtakım örnekler verdi. Tabii, Hocamızın üslubu da herkesi bir endişeye sevk etti. Sanki uygulamada bütün uygulayıcıların aynı olduğu yönünde bir kanaate ve hissiyata da kapılmadık değil. Yani gerçekten, durumun vahim olduğu yönünde Hocamız vurgulu açıklamalarda bulundu. Tabii, "İktidarın, otoritenin elinde imkânlar var ve bunları da otorite, iktidar yaptırabilir." şeklinde, belki yanlış anlamaya da sebebiyet verecek ifadeler de oldu. Burada, elbette ki iktidarın elinde, otoritenin elinde birtakım imkânlar olabilir ama iktidar dışında da, otorite dışında da bu tür yasa dışılıklara meyilecek kişiler de olabilir çünkü teknolojik imkânlar sınırsız. Değerli Hocamızın da basına intikal eden ses kayıtları oldu, "Şok ses kayıtları" diye İnternet'te yayınlanan. Bir Yargıtay Ceza Dairesi Üyesi, Sayın Cihaner'in davasına da bakan Ersan Ülker, 11. Ceza Dairesi üyesiyle bir dosyayla ilgili yaptığı konuşması ayrıntılı bir şekilde İnternet sitelerinde yayınlandı. Bununla ilgili Hocam, şimdi, burada sizin takip ettiğiniz bir dosyayla ilgili, avukatı olduğunuz bir dosyayla ilgili, ilgili dairenin, o dosyaya bakan dairenin başkanıyla görüşüyorsunuz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Hepsiyle görüştüm.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hepsiyle görüşüyorsunuz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Tabii tabii, kayıtlara geçsin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tabii, bu görüşme yasa dışı bir şekilde dinleniyor. Bu dinleme İnternet'te yayınlanıyor. Daha sonrasında, tabii, burada sizin şikâyetçi olmanız gerekir. Bu konuda soruşturma ne oldu, nerelere kadar uzanabildi, bu ses kaydını dinleyenler, işte, İnternet'e koyanlar noktasında bir tespit yapılabilir mi, İnternet sitesi eğer yurt dışındansa bu yazışmalar yapıldı mı, yazışmalar yapıldıysa tıkanan bir nokta var mı, uluslararası sistemin bunun faillerinin bulunması

noktasında bir mevzuatı var mı, kolaylaştırıcı bir yönü var mı? Bu noktada gelinecek şey nedir, sizin başınıza gelen olayla ilgili?

Yine, Sayın Baykal'la ilgili... Daha önce bilişim savcısı bakıyordu, özel yetkili savcıya intikal etti dosya. Tabii, özel yetkili savcıya intikal edince Cumhuriyet Halk Partisinden tepkiler gelmeye başladı "Neden bu dosya özel yetkili savcıya verildi?" şeklinde ama şunu da görüyoruz: Yani burada Ergenekon davası, Balyoz davası yani bu davalarda sanıklar var, tutuklu sanıklar; bu sanıkların da geçmişte yasa dışı dinlemeler yaptığı, buna ilişkin deliller de var bu dosyalarda ve bu suçları soruşturan hâkimleri ve savcılarını da yerden yere vuruyoruz yani böyle tezat bir durumumuz da söz konusu. Yani geçmişte bu yasa dışılıkları yapan kamu görevlileri şu anda yargının önünde hesap veriyor. Hesap soranları da, işte, "Niye siz bu adamları tutuyorsunuz? Niye bu kadar uzun tutukluluk süresi olur?" şeklinde, bir taraftan yargıyı da eleştiriyoruz yani bu yasa dışılıkları soruşturanları da yerden yere vuruyoruz yani böyle tezat durumlarımız da var. Bu konuda, tabii, sizleri dinlemek isteriz. Özellikle, kendi soruşturmanızla ilgili nerede tıkanı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Cihaner, herhâlde, tekrar mı söz istedik? Kısa olursa...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Kısa, ismim de geçtiği için...

Şimdi, tabii, biz Ersan Bey'i mağdur olarak çağırmamıştık ama kendisinin şikâyetiyle ilgili deneyimlerin nereye vardığını ben de merak ediyorum. Hem o etkin soruşturma noktasında da bir şeyler ifade edecektir bizim için ama şimdi, burada bizim daha yasal delil, yasaya aykırı delil yani bunlara ilişkin bir ortak zeminden uzakmışız gibi hissettim ben çünkü bu yasa dışılıkları soruşturanların, yasa dışılıkları yeni yasa dışılıklarla soruşturmalarını da herhâlde kabul edecek değiliz. Yani açıkça yasa diyorsa ki "Bilgisayarların yedeği alınır, verilir." ve bunu yapmıyorsa, sonra o bilgisayardan başka bir şey çıkıyorsa buradan çıkacak delillerin üzerine biz bir karar, bir bakış açısı inşa edemeyiz. O zaman, aynısının yerine işkenceyi koyalım, işkence de yapsınlar çünkü hukuka aykırı delil anlamında herhâlde işkenceyle iletişim özgürlüğüne hukuk dışı müdahale aynı şey olacaktır.

Şimdi, bu dinlemelerle ilgili, benim de yargılandığım 11. Ceza Dairesi üye ve başkanlarına ilişkin konuşmalar... Şimdi, bunun için yasal belli prosedürler getirilmiş. Bir kere, bu dinlemelerin gerçekten, gerçek konuşma olup olmadığından emin olamıyoruz biz çünkü –belki, o kadar yakından takip ediyorsa Sayın Tunç- şimdi, orada birçok hâkim bu konuşmaların montaj olduğunu söyledi. Yani şimdi bir yayın var orada, bir kayıt var, onun içindir ki "yasal delil" diye bir prosedür getiriliyor yani kim dinlemiş bu adamı, aidiyeti; bu prosedürler onun için getirilmiş. E, o zaman bende şurada, şu anda bu konuşmalardan çok güzel bir rüşvet şeyi kolajlarım. Teknoloji artık o noktaya gelmiş, yeter ki sizin bir yarım saatlik konuşmanız birinin elinde olsun, hatta ses örneğiniz elinde olsun. Onun içindir ki bizim yapmamız gereken, her şeyden önce, bu Komisyonun, hukuk dışı elde edilmiş delilleri herhâlde bir

referans olarak almaktan kendimizi kurtarmamız gerekir. Onun için bu Komisyonun kuruluş amacında ortak bir zeminde buluşmamız gerekir.

Bir diğeri, bu, neden özel yetkili savcıya intikal ettirildiğinde rahatsızlık oldu, o da aslında konumuzla ilgili. Şimdi, özel yetkili savcıların soruşturma gerekçeleri belli. Şimdi, bakalım, hukukçuyuz; orada hangi suç kapsamında soruşturulabilir? Yani şimdi, özel yetkiler istisnai yetkidir. Aynı şey Uludere soruşturmasında da geçerli. O maddelere bir bakalım, hangisi var orada? Silahlı örgüt mü var, hükûmeti cebir, şiddet yoluyla değiştirme mi var, uyuşturucu kaçakçılığı mı var, çıkar amaçlı suç örgütü mü var? Bunlardan hangisi var da özel yetkili savcı "Ver onu, ben yapacağım." diyor? Çünkü o soruşturmayı bilişim savcısı soruşturuyordu. Şimdi, o zaman hukuk dışı bir müdahale kaygısı oluşuyor insanlarda. Tam tersi, özel yetkili savcıdan önce soruşturmayı yapan savcı bu delillere ulaşır gönderseydi bu anlamlı olabilirdi. Derdik ki: "Ya, bir şeylere ulaşmışlar, orada bir örgütlü yapıya, çıkar amaçlı suç örgütü veya uyuşturucu kaçakçılığı veya bir darbe falan." Bu anlamlı olabilirdi ama özel yetkili savcı "Ver, ben bakacağım." dediği anda bunu müdahale olarak algılayıp eleştirmek de herhâlde son derece doğaldır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son konuşmacımız, Sayın Kaplan ama Sayın Kaplan, biraz kısa olursa...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Şu an önümde dördüncü yargı paketi var Sayın Başkan.

BAŞKAN – Daha biz görmedik.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hocamız da anlattı, epey de mahkûmiyet yemişiz, hele hele bu konularda, gizli dinleme ve hukuk dışı delillerle ilgili fakat bu çalışmamıza konu olayla ilgili bir şey yok içinde maalesef yani çok mahkûmiyet kararı...

BAŞKAN – Bizi bekliyorlar herhâlde.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Yo, zaten hemen verildiği için bu kısa sürede çıkacak. Aksine, bolca şeyler konuşmuş yani eskiden telefon dinlemeleri herhâlde az geldiği için şiddet unsuru kavramı konulmuş diye yapılan açıklamaların öyle olmadığını, artık şal, örtü, ses, amblem, resim, işaretler, cihazlar; bunların hepsi de delil olarak alındı.

Şimdi, tabii, Hocamızın anlattığı kaygıyı anlarız ama burada bizim Komisyonun bir karara varması lazım, demin Sayın Tunç da açıkladı. Biz elbette ki bir araştırma komisyonuyuz ama gelin, Başbakanın dinlenmesini, CHP'deki kaset, MHP'deki kaset ve... Bizimle ilgili bizzat İçişleri Bakanı, çok rahatlıkla kürsüde, geçen yıl bu tarihlerde milletvekillerinin dinleme kayıtlarından bahsederek dinlediğini ifade etti. Komisyon olarak böyle bir araştırmayı görevimizin içine katalım, birkaç, dört beş tane spesifik olaydan yola çıkıp yol alalım, ona göre de uzmanlardan, hocalarımızdan görüş alalım.

Şimdi, burada ben Sayın Tunç'u ve başka arkadaşları dinlediğim zaman, hakikaten Sayın Baykal'dan atıf yaptı, Başbakan'dan yaptı, burada bir mağdur arkadaşımız yanımda oturuyor, uzman mağdur, solumdaki mağdur. Emin olun yani bu Komisyonun herkesi mağdur.

BAŞKAN – Senin solun, sağın mağdur, bilmiyorum, herhâlde sen sağlamsın Sayın Kaplan.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Ben, benim öyle bir garantim olmadığını ilk gün söyledim zaten Başkan ama “Allah korusun.” diyeceğim, bunun koruması duayla olmuyor.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Duanın da faydası oluyor ama.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Duayla olmuyor ama çok önemli bir tespit, ben somut kanun teklifleri verdim, altı yedi tanesi kabul edildi, cezalar arttırıldı, caydırıcılık... Ama dinlemelerin önleme bazında, kolluk aşamasına müdahale konusunda çok acil birkaç düzenlemeye ihtiyaç var. Bir, koruyucu önlemede, kolluğun dinleme kararında, yargı olayında. Bu konularda Hocamızın bize önereceği şeyleri, hemen şimdi değil tabii, sonradan... Ve kolluk dinlemesi, iki matbuu kararlar, üç, hukuken delil olayı konusu çok açıklandı, ona gerek duymadan acil önlemler, kısa, bir de sosyal medyada önlenmesi. İnanın Başkanım, ben demin sizi kaydedecektim, sesinizi. Şöyle bir program var, indirdim. Çok çok özellikler var ama robot sesini hemen... Her çeşit var, Sayın Cihaner de yanımda görüyor, kaydettiklerinizi bastınız mı robot konuşuyor gibi hemen dönüştürüyor, ses kayıtlarını çeviren bir program. Yani bu konuda, bu kadar güvenilmez dinleme kayıtlarının olduğu bir konuda diğer, dünya örneklerinden yola çıkarak, gelişmiş Avrupa ülkelerinden hazır kitap çalışması, akademik çalışma var. Hocam, bu konularda ne önerebilirsiniz?

Benim söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hocam, tabii, arkadaşları dinlediniz. Şöyle, mümkün olduğu kadar, on dakika içerisinde toparlayarak bir değerlendirme yaparsanız memnun oluruz.

Buyurun.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Şimdi, birincisi, hâkimlerin, yargıçların karar verme noktasında baskı hissetmesindeki üç husus: Birincisi, hukuk kültürü sorunu. İkincisi, savcılarla hâkimlerin ayrılması. 1980'in belki bir mirasıydı yani hâlâ kurullarda birlikte, aynı binalarda, aynı lojmanlarda, aynı yerlerde bulunurlar. Polisin, jandarmanın yani adli kolluğun olmaması da buna etkindir. Ben ciddi bir etkisinin, baskısının –bu baskıyı tabii ki bir sert bir tehdide varacak noktaya da götürmek istemem ama kararların, taleplerin yazılıp imza aşamalarının orada şeklen yani yargı kararına ulaşılacak, “İşte, elimizde yargı kararı var.” denilebilmesi noktasında yaşandığını ve bu konuda... Yani bu bana düşen bir görev midir? Değil, sadece tespit. Başka türlü de belki o yerlerde rahat hâkimlik görevini, savcılık görevini, yargıçlık görevini yani yapamayacağı endişesi, belki benim söylediğim, hâkimlerin bağımsızlığı, tarafsızlığı, iyi hoş, konuşuluyor da Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşturulma

noktasında... Ki bu, neticede en iyi kuralı da koysanız tabii, bir uygulama sorunu yani gücün el değiştirmesi, şuradan buraya geçmesi değil, gerçekten liyakat usulüyle yargıçları hak ettikleri yerlere getirebilmek, o tayinlerini, efendim işte, baskı altında olmadan... Bugün geldiğimiz noktada, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararlarının ne kadarı yargı denetimine açılabilir? Yok. Yani neticede, bunun tayin noktası yok, efendim, işte, görevden alınma noktası yok.

Şimdi, bana söylenenlerden şunu anlıyorum: “Eskiden şöyleydi, şimdi böyleydi.” değil, bu Türkiye’nin sorunu. On yılın sorunundan biz burada bahsetmiyoruz ki. Hiç kimse alınganlık göstermesin. Ben o anlamda da “İktidar şudur.” demiyorum. İktidar yarın el de değiştirebilir. Belki şunu da cümlelerin arasında aldınız. Ha, o zaman acıyı hissedersiniz, o tarafta, aynen geçmişte olduğu gibi. Bu mesele bir el değiştirme meselesi değil ki, bireyin hak ve hürriyetlerinin tarafsız, eşit bir şekilde korunması. Bu şekilde yok. Baskı var mı? Evet, var. Neticede, yargıçların özellikle önleme dinlemeleri konusunda ayrıntılı araştırma yapamadıklarını, gelen taleplerin... Çünkü bir yargıcı karşı karşıya bırakıyorsunuz. Eğer illa önleme dinlemesi kabul edilecekse gerçekten, Hollanda örneği alınabilir, örneğin bir kurul oluşturulmalı bu konuda yani bunu sadece bir yargıcın omzuna bırakmamak, yüklememek lazım çünkü size şu şekilde geliyor: “Efendim, çok ciddi bir uyuşturucu sevkiyatı olacak, silah kaçakçılığı olacak, işte, bomba yüklü şu kişi veyahut da şu araç girecek.” Önünüze bu taleple geldiğinde, elbette, sizin orada belki çaresizliğiniz, belki geleni kıramamak –bakın, bu da önemli- belki gelene “Hayır” diyememek kültüründe olduğu için o önleme dinlemesine tabii ki izin vermek durumunda kalıyorsunuz. Yani bunu sadece benim üzerime yıkmamanız lazım, haksızlık olur.

Tekrar söylüyorum, görevde olanları veya yakın zamanda görevden ayrılmış olanlar dinleyin burada, kararları verenleri, taleplerde bulunanları. Onlar size kanaatimce daha çok somut örneklerle, eğer cesaret ederlerse, bu bilgileri vereceklerdir.

Ha, şimdi, önleme dinlemesi önleme dinlemesi lüzumlu mudur? Tartışılır. MOBESE kameraları lüzumlu mudur? Baktığınız zaman, eğer doğru şekilde kullanılacaksa, amaca uygun kullanılacaksa evet çünkü o tekniğin imkânlarından suçların önlenmesinde de, faillerinin daha sonra adli maksatlı yakalanmasına da elbette faydalanılacaktır ancak tekrar söylüyorum, bunu kabul edilme amacına uygun elde kullanmadığınızda, denetimini yapmadığınızda, kararların alınmasında ve kararların daha sonra kullanılması gerektiği yerlerde kullanılıp kullanılmadığında denetimi yapmadığınızda, yapmadığınızda, o yakınlık, akrabalık veya efendim, işte, aynı yerden olma veya aynı görüşten olma kültürünü kopartmadığınızda... Yani hukuk kişiye, olaya, görüşüne göre şekillenemez. “Herkes, kim olursa olsun, nereden gelirse gelsin eşit uygulanır.”ı yerleştiremediğinizde -bu tabii bir makine değil, düğmeye basamıyorsunuz, insan unsuru ön plana çıkıyor- bunlardaki düzeltme tabii ki ağır seyredecektir. Yani neticede, bu baskının olduğunu düşünüyorum ben.

Burada söz gelmişken, savcıların, tekrar söylüyorum -çözüm önerileri söylendi, birkaçı unutuldu Sayın Vekilim tarafından ama- derhâl hâkimlerden ayrı olduğunun kanunda da uygulamada da

görüntüsünün sonucunu biz görmek anlamında adli kolluk teşkilatının kurulması gerektiğini, savcıdan hâkim, hâkimden de savcı olmaması gerektiğini söylüyoruz. Bu çok doğrudur çünkü birisi iddiadır, diğeri yargı makamıdır. Ha, otururuz, jüriye ihtiyaç var mıdır, çok hâkimli sisteme geçebilir miyiz, geçemez miyiz, bölge adliye mahkemelerinin adı var, kendisi yok, niye yok, niye kurulmadı kanunda olduğu hâlde, adli kolluk teşkilatının adı var, kendisi yok, niye yok; bunları bu platformda, bu kadar dar zamanda tartışamayız. Çağırın beni, saatlerce oturalım, her şeyi, çözüm önerileriyle birlikte, elbette bilgimiz dâhilinde... Her şeyi doğru bilmemiz, tam bilmemiz zaten mümkün değil. Eleştiriye açık olmak kaydıyla, elbette biz de yanlışlarımız, eksiklerimiz varsa onlardan sonuç çıkaracağız.

Hâkim, savcı sayısı... İsterseniz, kayıtlara geçiyorsa, 10 bin hâkim ve savcıya ihtiyaç vardır, net bu, tartışmasız, olacak. Bunu aşmamız lazım bizim. Bunu aşamazsak siz hâkim, savcı sayısıyla 70-75 milyonluk topluma hizmet veremezsiniz. Zayıf kalır, kısır kalır, işler iyi gitmez.

Bu çerçevede bir cümle daha söylemek istiyorum. Yargıtay da ayrıca herkesin bildiği gibi, dosya okuma yeri de değildir, hukukilik denetimi yapan yerdir, aynen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yaptığı gibi. Yani bizden beklenen, efendim, Yargıtayın maddi vaka inceleyen mahkemeymiş gibi oturup da binlerce sayfa dosyalar okumasını kimse beklemesin. Bunların yeri mahalli mahkemelerdir, bölge adliye mahkemeleridir. Bölge adliye mahkemelerinden, eski adıyla istinaf mahkemelerinden neden vazgeçildiğini hepimiz biliyoruz. Hâkim yoktu çünkü, yeterli sayı yoktu. Şimdi tekrar getirdik ama kuramıyoruz. Binaları var, adı var, savcısı tayin edilmiş, bölge adliye mahkemesi savcısı... Allah Allah! Nerede, hangi yeri idare edecek? Dolayısıyla, bu noktalar önemli.

Dinleme denetlenmesi sorunu... Yani şöyle söyleyeyim: Kararın verilmesinin denetimi ve uygulanmasının denetiminde ciddi sorun yaşanıyor. Ben hiçbir savcının –belki birkaç hariç- örneğini duydum yani kendisinin beyanından. Dinlemenin bizzat başında bulunduğunu, bulunabildiğini ve oradan çıkan, amiyane tabirle “tape”leri incelediğini, inceleyebildiğini zannetmiyorum çünkü siz bir yıllık bir dinlemenin sonuçlarını eğer bu kadar uzun süre, üç ay, üç ay, örgütlü suçlarda da birer ay uzatmayla yaparsanız fevkalade sıkıntıya düşüyorsunuz.

Önleme dinlemeleri... Önleme dinlemeleri örneğin, “Delil olarak kullanılmıyor.” deniyor. Mesela, benim elimde örnek var, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin örneği. Dosyada unutuldu önleme dinlemesi. Evet, kararda yazıldı hatta. Hatta, önleme dinlemesinden çıkan sonuçla adli dinleme kararının verildiği yazıyor. Ne mi yapıldı? Sanığa döndük, “Şikâyet edelim.” dedim. “Aman!” dedi. Nereye şikâyet ediyorsun, kimi kime şikâyet ediyorsun? Böyle bir inanç kültürü yok bizde. Yani biraz önce Sayın Vekil dedi ki: “Efendim, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 46’ncı maddesi.” Evet, o bir siyasi çatışmaydı çünkü oradaki iş olağan vatandaş, olağan bir mesele üzerinden gitmedi. Bir karşılaşmaydı, o karşılaşmada kanun değişikliğine ihtiyaç duyuldu ama yanlış. Şimdi buraya geldik: “Hâkimler ve savcılar denetimsiz mi?” HSYK’nın müfettişleri var, denetliyorlardır herhâlde, denetleyeceklerdir. Şikâyetlerine ne kadar itibar ediyorlar, ne kadar vatandaşlar o şikâyetlerden sonuç

alıyorlar, Medis Araştırma Komisyonu bu konuda HSYK'nın yetkilisini çağırabilir, istatistiki bilgilerini alabilir ama şu var, bunu kabul edin: Toplumda, bireylerde kuralların uygulanmasına ve kuralların ihlaliinde, hak ve hürriyetlerin ihlal edildiğinde bunların korunacağına dair inançsızlık var. Siz istediğiniz kadar bana deyin ki: "Siz yanlış düşünüyorsunuz." Yok, hayır. Belli klasik suçların üzerine gidersiniz ama dinlemeler konusunda, izlemeler konusundaki şikâyetler... Sizin elinizde yetki var, yazın savcılıklara, mahkemelere, ne kadar dava açılmış, ne kadar savcılar soruşturmalarda faillerine ulaşabilmiş, o davalar açılmış ve failleri mahkûm olmuş, onlara bakın. Onları bana sormanıza gerek yok ki.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 134'üncü maddesindeki yedekleme meselesi... Yani yedekleme konusunda hüküm var, talep ederseniz vermek zorunda ama vermiyorsa, vermek istemiyorsa, "Veremiyorum." diyorsa yine aynı kültür sorununa dönüyoruz. Gidip şikâyet edeceksiniz. Ne olur, soruşturmanız nasıl yön alır...

İLHAN CİHANER (Denizli) – İzin vermeyecek.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Evet yani neticede belki ona izin vermeyeceksin. Ne kadar yol alabilirsiniz? Mesela, biliyor musunuz ki avukatların yapılan ev ve iş yeri aramalarında kamera görüntüleri alınıyor. Niye alınıyor? "Efendim, işte buradaki aramanın sağlıklı yapıldığının tespiti için." Değil. Siz orada, avukatın dosyasında esasında ulaşamayacağınız bilgiyi zumluyorsunuz, onun görüntülerini alıyorsunuz ama baktığınızda çok iyi gibi gözüküyor.

Dolayısıyla, böyle spesifik örnekler verince ben bir alınganlık gördüm. Efendim, hep mi böyledir? Evet, hep öyle birçoğunda. Evet, ne var ki? Tutuklama kararlarında olduğu gibi. Türkiye'deki tutuklama kararını, iddialı söylüyorum, 81 vilayetten toplayalım, bir yüzdeye vuralım burada. Acaba ne kadar sağlıklı veriliyor, ne kadar sağlıklı denetleniyor. Hepsi basmakalıp sözlerle veriliyor, hepsi 20 kişinin, 30 kişinin, 40 kişinin isimlerinin alt alta yazıldığı, her birisi hürriyet sahibi, her birisinin masumiyet karnesi olduğu hâlde hepsine aynı gerekçe konuyor. Ben bunu burada söyleyince kötü olacağım; yok böyle bir şey, söyleyeceğim. Tabii ki söylemem gerekir. Ha, efendim oradaki hâkimlerimizin yaptığı başka işler... Ben onları suçlamıyorum ki model bu, elimizdeki bu. Kabul edin veya etmeyin ama başımıza geldiğinde anlıyoruz. Ne kadar korunabildiğimizi, ne kadar tanıdıklara ihtiyaç duyduğumuzu, soruşturmaları açtırmak noktasında ve sonuca ulaşmak noktasında ne kadar kendi nüfuzumuzu kullanmaya çalıştığımızı... Neyi konuşuyoruz? Bazı doğruları öyle konuşalım. Ama o azınlık o kesim belki 500 bin kişi, belki 1 milyon kişi. Geri kalan ne olacak? Onları ne yapacağız, nereye koyacağız o insanları? Bu şekilde görmek lazım.

Efendim, 1980'den sonraki uygulama... Ben zaten uygulamanın iyi olduğunu söylemiyorum ki. Türkiye'de, efendim işte Madanoğlu dönemindeki darbe söylentilerine de baktığınızda cam bardakla dinleme yapılmış, kayıtlı dinleme yapılmış, dinleme yapılmış. Efendim, denilmiş ki: "Yasal olmayanı

yasaya koyalım.” önleme dinlemesini yani 2005 yılının hukuk düzenlemeleri bu şekilde geldi. Yani biz yeraltından çıkaralım bu dinlemeleri, önleme dinlemesini en azından -ki bence şu anda en tehlikeli boyutta olan o- çünkü polise, jandarmaya gittiğiniz de şunu söylüyor: Bizden hizmet bekliyorsanız bu imkânları vereceksiniz. Eğer vermek istemiyorsanız, vermiyorsanız biz sizin güvenliğinizi sağlayamayız.

BAŞKAN –Onu kim söylüyor Hocam?

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Efendim, jandarma, polis yetkilileri söylüyor.

BAŞKAN – Size mi söyledi?

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Evet. Yani bunda ne var yani oturuyorsunuz, bire bir konuşuyorsunuz. Şimdi, bakın...

BAŞKAN – Hayır, ama şimdi çok ciddi bir itham ve iddiada bulunuyorsunuz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Bakın, “itham ve iddiada” demiyorum.

BAŞKAN – Bizatihi yaşadığınız bir konuya bunu paylaşabilirsiniz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Bakın, tekrar söylüyorum. Önleme dinlemesinin geniş olması gerektiğini, hatta kodlu dinlemeye geçilmesi gerektiğini... Yani o biraz önce bahsedilen 135’inci madenin (3)üncü fıkrasındaki sistem biliyorsunuz önleme dinlemelerinde var. Bunlardan da çıkılması gerektiği, daha geniş suç sınırlaması yapabilirsiniz, dinleme usulünün tatbik edilmesi gerektiği yönünde ciddi talep var. Bu talebi yapan zaten Millî İstihbarat Teşkilatının kendisi, kodlu dinlemeye geçmek istiyor.

Bunu ben söylemiyorum ki, en son İstanbul’da ortaya çıkan sıkıntıda, gazetecilerin dinlemesi meselesinde zaten bu zuhur etti. Yani bu bir itham değil, talep edersiniz olur. Otorite talep eder zaten. Der ki: “Eğer, güvenliğinin sağlanmasını istiyorsan benim şunları şunları kullanmam gerekiyor.” Bunları sana söz veriyorum, iyi amaçla kullanacağım ama onun iyi amaçla kullanıp kullanmadığını, onun o yetkiyi kullanması noktasındaki kararların verilmesi aşamalarında gerçekten baskı altında kalmadan, eğer kötüye kullanım varsa da takip, denetim ve yakalanmasını sağlayacak sistemi maalesef kuramıyorsunuz. Çünkü bu bir insan meselesi, bir noktadan sonra aynı yerde görev yapan insanlar arasında altlık, üstlük kalkıyor ve müdahaleler başlıyor. O talepleri karşılamak zorunda kalıyorsunuz. Aynen önleme dinlemelerinde, adli dinlemelerde savcılardan ve önleme dinlemelerinde ilgili yerlerden gelen talepleri kabul etmek zorunda kaldığınız gibi reddettiğinizde ayrılıyorsunuz.

1980 meselesi -örnek olarak verildiğinde- ve elbette şikâyetler sadece bir on yıl veya bir iktidar dönemiyle ilgili söylenemez ki, ben öyle bir ithamdan özellik de kaçındım. “Bu Türkiye’nin hukuk kültüründedir.” dedim, geçmişte de yaşamıştır. Bu konuda düzeltme olamamıştır, bu konudaki

düzenlemenin sağlanması noktasında kurallarda... Ben kuralları “mükemmel” derken şunu söyledim, esasında kinayeli konuştum, dedim ki: “Kurallara gelemedik daha biz. Kuralların ortaya koyduğunu alamıyoruz.” Yani kuralların ortaya koyduğu güvencelere bir ulaşabilsek... Mesela ben yazdım. Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı ilk çıktığında İstanbul Barosu dergisinde yayınlandı, dedim ki: “Bunun adı kişisel verilerin korunması değil, aksine kişisel verilere müdahale kanunudur. Ama adına ‘koruma’ diyorsunuz. Ama içine bakıyorsunuz...” Kamu otoritesi diyor ki “Ben başka türlü nasıl veri toplayacağım.” Ama veri toplama kaynaklarına ve kullanım yerlerine baktığınızda hakikaten, insanların özel hayatlarının deşifre edilebildiğini... Sağlık Bakanlığının, efendim, ortaya koymak istediği, bütün tıp doktorlarından, hekimlerinden almak istediği bilgiye ilk karşı çıkan benim. Yazdım, “kaldırın bunu” dedim, insanların hayatlarına yasal dayanak olmadan nasıl böyle müdahale ediyorsunuz. Vazgeçildi çünkü yanlış. Yani siz sadece şu kılıfla da hareket edemezsiniz: Bu bir ince denge. Efendim, önleme amaçlı. Efendim, işte birtakım tehlikeleri ortadan kaldırma veya sağlık amaçlı. E, ne yapalım? Bütün verileri toplayalım ama topladığın verileri toplama dayanağı yasal dayanak, onun sınırları, nasıl uygulanacağı, nasıl takip edileceği noktasındaki netlikler olmadığı müddetçe elbette buna izin verilmemesi lazım. Yani iyi amaç, kötü amaç ve iyi amaç, üstünde, bunun kötüye kullanımı ilginç. Bunu biz bu masada çözemeyiz, ben size söyleyeyim. Her somut olayda, her somut kanunda o getirilen kanunda ayrı ayrı, ince ince, detay detay tartışmak lazım bunu. Böyle benden şu beklenmesin, ben de öyle bir iddiada değilim. Efendim, işte çalışmış, bizim önümüze her şeyi koysun. Yok böyle bir şey. Böyle bir dünya da yok.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Hocam, böyle bir iddiamız yok.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Talebimiz de yok.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Hayır, hayır. Böyle bir dünya yok zaten.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Böyle bir talebimiz yok, sadece bilgi istiyoruz bu konuda.

BAŞKAN – Tamamlarsak Hocam, evet.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Tamam. Şunu söylemek istiyorum: Yasa dışı...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Konu dışına çıkıyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Yok. Ben konunun dışına çıkmıyorum, özellikle de hassasiyetle kalıyorum, hiç kimse de alınganlık göstermesin, kusura bakmayın.

BAŞKAN – Zaman açısından. Birazdan bizim tabii...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hocam, soruları alınganlık olarak algılamayın. Merak ettiğimiz konularda sizden bilgi almak istiyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Tamam.

Şunu söylemek istiyorum: Türkiye’de delil elde etme yöntemi konusunda telefon dinlemesi işkence iddialarının yerini almıştır, net. Yani eskiden o yöntemle elde edildiği söylenen ve Yargıtayın sürekli bocaladığı... Efendim, işte, tek başına bu delile mahkûmiyet olmaz, yan delillerle desteklenmelidir kıstası bu defa dinlemelere dönmüştür, modernize olmuştur. Yani kişi hakkının, hürriyetinin bu defa daha kibar bir yöntemle ihlal edildiği aşamaları tartışıyoruz, telefon dinlemelerinde. Tekrar belki bunu, değişik bir cümle oldu, aynısını tekrarlamamak adına söylemiş oldum. Şunu söylüyorum yani sözlerimi, sorulara cevap vermek anlamında da toparlamaya da çalışıyorum.

Önleme dinlemesi konusu, efendim, tamamen hukuka aykırı. Yani hiçbir karara dayanmayanlar. Bunların olduğu noktasında benim de bilgilerim sadece duyumdur, tartışmalardır, bire bir konuşmalardır. Elime bu konuda bir karar geçmedi çünkü bu karar yok zaten. Kararsız dinleme.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu konuda, yani şimdi, Hocam, biz hep sizin konuştuklarınızı...

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Ben devam edeyim, müsaade ederseniz, Sayın Vekil. Sayın Vekil, ben sizin sözünüzü kesmedim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – ... konuşuyoruz. Sizin yaşadığınız endişeleri biz de yaşıyoruz ve dile getiriyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Tamam.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi, önleme amaçlı dinlemede de hâkim kararı gerekiyor. Her ikisinde de hâkim kararı gerekiyor.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Gecikme zararı olması hâlinde alabiliyorlar. Yani kendileri uygulayabiliyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Daha sonra hâkim onayı alınacak.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Veriyor onayı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aslında biz sizden şunu bekliyoruz: Önleme amaçlı dinleme ile bu konuda Türkiye’yle Almanya arasında mevzuatta bir farklılık var mı?

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – İnsanda bir fark efendim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İşte, onu soruyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Tamam, uygulayan insanda fark var ve kurul yok. Yani sadece bir hâkime

bağlı yani önleme dinlemesinin karar verilme aşaması ve takibi aşaması sadece bir hâkimin o verdiği kararın peşinden koşmasıyla mümkün. Bu olmuyor. Yani önleme dinlemelerini hâkim ve savcıların içinde bulunduğu bir takip merkezimiz yok bizim. Ben mesela şunu söylüyorum: Keşke dinlemelerin takibini bu şekilde oluşturulacak bir kurul bünyesine alabilsek. Eğer yapmak ihtiyaçsa önce onun kararını vermek lazım, önleme dinlemesi gerekli mi? İkincisi, önleme dinlemesini nerelerde uygulayacağız. Üçüncüsü de nasıl uygulayacağız.

Bir diğeri de bunun yetki kullanımıyla kötüye kullanılması, efendim işte, özel kişilerce yapılan hukuka aykırı dinlemelerin yakalanması, tespit edilmesi noktasında ben size öneri getireyim efendim. Söylediniz, 137'inci madde Türk Ceza Kanunu'nda kamu görevini kötüye kullanmak suretiyle yapılan dinlemeler neden şikâyetle bağlı onu anlamadım, hâlâ öyledir. Yani kamu görevlisinin hukuka aykırı yaptığı dinleme, izlemeleri yani kamu gücünü kullanan o yerleri suistimal eden insanları... Sürekli yazdım, kaldırım, değişiklik yaptınız. Onu savcılık resen takip etmeli zaten. Bunun için şikâyetle ihtiyaç yok ki zaten sen zayıf, dinlenmiş, izlenmiş bireyi neden kamu otoritesiyle takibi şikâyetle bağlı şekilde karşı karşıya bırakıyorsunuz. İşte, öneri size. Kaldırırsınız, 137'inci maddedeki o...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Böyle öneriler olsun Hocam.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Yok, yazdım ben bunları zaten. Bunu beş sene önce yazdım ben.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Böyle söyleyin önemli ama.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Şimdi, ben neyin... Kusura bakmayın, öyle bir hafızam yok.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Hepimiz aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN – Hocam, biraz tabii toparlayalım dedik ama tabii toparlamakta da... Araya arkadaşlar giriyor tabii konu dağıtılıyor.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Ben bitiriyorum efendim, birkaç tane kaldı.

BAŞKAN – Yani mümkünse.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Milletvekillerinin dinlenme konusu gündeme geldi. Dayanağı Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasıdır. Oradaki eğer dar kapsam sayılan Anayasa 14 ve devamındaki ağır cezalı suçüstü hâli kataloga giriyorsa 135'inci maddenin (6)'ncı fıkrasına sizi de dinleyip takip edebilirler, bunda bir sorun yok.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Yani ağır cezada suçüstü hâli?

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. ERSAN ŞEN – Evet, evet doğru.

Bunu yazdım ben. İstisna koymamışlar. Kanunda da dinlemeyeceğinize dair bir hüküm yok. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu anlamında da mevzuatta hüküm yok onlarla ilgili, ayırmışlar. Dinlemenin sadece 1'inci sınıf hâkimler ve diğerleri için yapılabileceği söyleniyor. Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu için de yapılamayacağına dair bir hüküm var. Ona bakılırsa Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu'nda bu tür bir düzenleme var. O nedenle ben onu söyledim. Mevzuat eksikliği noktasına zaten ziyadesiyle değindim. Yani 135'inci maddedeki eksiklikleri tartışacak bir ortam şu anda yok. Çünkü olan uygulanmıyor, söylüyorum. 136'ncı maddede avukatlarla ilgili bir eksiklik görmedim. Ben bunu söyledim, yazdım, ayrıntılı, diğer 150'nci ve devamı maddeleriyle yazdım, Ceza Muhakemesi Kanunundan. "Orada o hükmün olmaması yani sadece 'cep telefonu' demesi önemli değil." dedim. Yazışmaları, görüşmeleri hiçbir şekilde takip edilemez. Orada mesela bir mevzuat boşluğu görmedim ben. Onu neden görmediğimi de ayrıntılı olarak ortaya koydum. Onun dışında yani 138'inci madde tesadüfen elde edilen delillerle ilgili zaten bir ciddi sıkıntı var, uygulamada hata var o konuda. Yani tesadüfen elde edilen delillerle ilgili 138'nci maddenin (2)'nci fıkrasındaki uygulamaya geçilemedi henüz yani oranın emrettiğine geçilemedi. Bir türlü kabullenilemiyor. O konuda bir delile acımak var hâlâ. Yani bir delil toplandığında, elde edildiğinde mesela "azmettiriciyi yakaladık" diyor, nasıl ben bunu bırakayım. Böyle bir şey var. Bu sorun aşılamadığı için de henüz o hukuk kültürü de yani o kanunla. Yani kanun önde gidiyor, uygulamaya geçirilemediği için, uygulamada tatbikatını göremediğimizden mevzuatla ilgili ne söyleyebilir? Mesela, 135'inci maddenin (6)'nci fıkrasındaki katalog baştan sona düzenlenmeli. Neden diyeceksiniz? Telefonla tehdit edilir insanlar, telefonla şantajla uğrar. Yağma, keza ağır suçlardır bunlar. Eğer katalog düzenlemesi, illa katalogda ısrar edilecekse. Mesela bakıyorsunuz, efendim, rüşvet var, irtikâp yok. Niye yok? Yani bunlarla ilgili tabii ki, bir düzenleme yapılabilir eğer kataloga tabi kalıncaksa. Benim orada görüşüm başka bunu da yazdım. Katalog uygulamasının maalesef Türkiye'de... Çünkü katalog niye uygulanıyor Almanya'da? Daraltmak için. Bizde genişletmek için uygulanıyor. Bu genişletmenin en önemli dayanağı da suç örgütü. Kullanılan bugün bütün dinleme kararlarında, aşağı yukarı "bütün" derken özel yetkililer bakımından söylüyorum, hepsinde örgüt var çünkü dayanağı örgüt, soruşturmalarının dayanağı. Onu kılıf olarak oraya koyduğunuzda altında herkesi ve her hadiseyi uzun süre dinleyebiliyorsunuz. Bunun sorun olduğunu gördüm.

Efendim, benimle ilgili gündeme getirilen Sayın Vekilin bir hadisesi oldu. O hadisenin ayrıntısını anlatmama gerek yok, takip ettiğim dosya. Dosyada hukuka aykırılıklar vardı, o cephede yapılan görüşmelerdir, işte, açıklama yapmama da gerek yok, hepsi orada. Bütün süreç aleyhimize gelişmiştir, maalesef aleyhimize bitmiştir. Konuştum, söylenen kişiyle de o kişi de o kurula, o dosyanın görüşülmesine de katılmamıştır. Onları da oraya not edelim, ayrıntısıyla bilgi de verebilirim. Hiç de rahatsız olmadım, umurumda da olmadı. Bununla ilgili şikâyet mercisine de gittim. Hedef şahıs ben

değilim orada dikkat ederseniz. Şikâyetçi olma gereği de duymadım. Şikâyet etmeme hakkını kullandım. O şikâyetten bir şey çıkacağını da düşünmüyorum ayrıca.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Hocam.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Bir rahatsızlığım yok.

Şunu da belki son birkaç husus var. Sayın...

BAŞKAN – Ya, Hocam, gerçekten zaman... Çünkü biz toplantımıza önümüzdeki haftaların programını yapmak üzere devam edeceğiz. Belki biraz da Mediste...

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Mesela bakın, Sayın Başkanım, kayıtlara geçmesi bakımından... Yine bir karardan bahsediyorum. İsim vermeyeceğim, özel hayatla ilgili. Arama kararı verilmiş, efendim. Arama kararının savcının talebini hâkim aynen kabul etmiş, “yirmi dört saat içinde uygulayın.” demiş. Ocak ayının 21’inde vermiş kararı. Yirmi dört saat ne zaman biter? Doğal olarak saati, dakikasını hesapladığınızda 22’inde biter. Unutmuşlar, kararı 23’ünde uygulamışlar ve itiraz etmiş vatandaş, birey. Arama hukuka aykırıdır, sonuçları yok sayılsın. Farklı kültür yani o kural var ama uygulamada sorun aynen şu: Yirmi dört saatlik bu süreye uyulmuştur ama yirmi dört saatlik sürenin infazı meselesidir. “Karar konulduktan sonraki yirmi dört saat olarak anlamamak gerekir.” diye İstanbul’da bir asliye ceza mahkemesi de itirazı reddetmiştir. Bunlar bizim elimizde, ben sadece şunlara dikkat çekmek istedim. Yani ben belki kendimi anlatmakta da zorlandım. Ve yani pirüpak bir insan olarak de önünüze gelmiş değiliz. Yalnız yazdıklarımızın...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Anlatın demiyoruz, konuyu anlatın diyoruz yani şahsileştirmeyin bu konuyu.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Şahsileştirmiyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – “Siz bu konudaki akademik bilginizi ve uygulamadaki konuları anlatın.” diyoruz.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkanım, zaten bunları anlatıyor, farklı bir şey mi anlatıyor?

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Teşekkür ederim.

NAMİK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sizi rahatsız etti herhâlde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Niye rahatsız etsin.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Mesela bu son verdiğim örnek Sayın Başkanım... Bu son verdiğim örneği merak etmesin hiç kimse...

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Niye rahatsız olalım, hepimiz aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Sayın Başkanım, son verdiğim örneğin özel yetkili mahkemelerle de bir ilgisi yoktur. Herhangi bir vatandaşın başına gelen bir hadisedir.

İLHAN CİHANER (Denizli) – “Çok sık bu konuyu yazmıştım.” Falan dedi. Takdir edersiniz ki herkesin onları okumuş olması düşünülemez. O faydalı olduğunu düşündüğü makaleleri, kitapları en azından...

BAŞKAN – Hocam, kitapları göndereceğini toplantının başında ifade etti. “Ben ayrı bir yazılı şey vermeyeceğim, kitaplarımı göndereceğim.” dedi Hocam, bu anlattıklarım detayıyla orada var diye. O yüzden biz Hocamdan yazılı şey almayacağız, gerek duymadık çünkü kitaplarını gönderecek.

Hocam, teşekkür ediyoruz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, dün gündemle ilgili bazı konular vardı, yarın bunları gündeme alalım dedik. Hem de önümüzdeki iki haftanın programını burada birlikte yapalım.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Hocam.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Ben, Başkanım, bunu size takdim edeyim. Heyete göndereceğim, Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam Hocam. Teşekkür ederiz.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR ERSAN ŞEN – Saygılar, iyi günler.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, tabii, önümüzdeki iki haftanın bir programını birlikte yapalım. En azından tabii, biraz önce bugünkü ilk sunumda olduğu gibi Barolar Birliğine geç intikal ettiği için hazırlanma anlamında sıkıntıya düşmüşler. Bu yüzden en az biz de hiç olmazsa bir hafta önceden, on beş gün önceden bildirebilmek için belki bir on beş günlük programı yapmamız lazım. Bu konuyla ilgili ben tabii, kendi önerimi önce... Ben genelde hiç öneri sunmuyorum yani önümüzdeki hafta ve sonraki haftayla ilgili bir önerimi sunayım sonra, bunun üzerinde isterseniz konuşalım.

Tabii, biz ilk haftalarda kurumları dinledik. Tabii, onlara çok da yoğun sorular yönelttik. Bu soruları ve ilgili dinleme merkezlerini de hem ziyaret edelim hem cihazları görelim hem de bu soruların cevabını alalım demiştik. Önümüzdeki haftayı sizler de uygun görürseniz biz dinlediğimiz TİB,

emniyet, jandarma ve MİT'i... Yani o iki günlük programa işte, iki kuruma bir gün, iki kuruma bir gün, çarşamba, perşembeyi ayarlayabiliriz. "Çok yorucu olur" dersek iki kurumu bir dahaki hafta, bir iki kurumu bir sonraki haftaya koyabiliriz. Ama bizim en azından çünkü o kurumlara yönelttiğimiz çok yoğun sorular vardı. Bu sorularla belki bizim önümüzü açacak birtakım konular olabilir. Yani önümüzdeki haftanın programına, siz de uygun görürseniz kurumları ziyareti önümüzdeki haftaya koyalım.

YUSUF BAŞER (Yozgat) - Sayın Başkanım, çok iki önemli kurumu... Bence iki kurumu ya ikişer ikişer yapalım.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İkişer ikişer yapalım.

BAŞKAN – Yani o zaman şöyle: Çarşamba günü, dinleme sırasıyla TİB'le, emniyeti; perşembe günü de jandarmayla, MİT'i koyalım. İsterseniz önümüzdeki haftayı...

KOMİSYON UZMANI – TİB "bir sonraki hafta için daha müsait olacaklarını" söylediler, Başkanım.

BAŞKAN – Niye, hazırlık mı yapacaklarmış? TİB bir sonraki hafta uygun. E, diğerlerini de sormadık biz zaten.

KOMİSYON UZMANI – Yok, onlar haberdar, daha önceden. Geleceğimizi biliyorlar.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Başkanım, TİB'le, emniyet çarşamba günü mü?

BAŞKAN – Şimdi, "TİB bir sonraki hafta olabilir mi?" demişler uzman arkadaşımız söylüyor. Ama biz de "olmaz" diyelim, gidelim yani... Tabii tabii yani biz çarşamba günü TİB'le, emniyet; perşembe günü jandarmayla, MİT'i programa koyalım.

ENVER ERDEM (Elazığ) – Başkanım, saat olarak TİB'le, BTK'yı...

BAŞKAN – BTK da doğrudan şey yok. BTK'yı buraya çağıracağız. Onu şimdi ben teklifimin içinde, önerimin içinde olacak.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – TÜBİTAK?

BAŞKAN – TÜBİTAK'ı çağırdık, gideceğiz. Bir sonraki haftaya çünkü ancak dört kurumu önümüzdeki hafta yapabiliriz. Bir sonraki hafta için de BTK'yı...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – İnternet Üst Kurulunu da çağıralım.

BAŞKAN – TÜRKSAT'ı, TELEKOM'u... İnternet Üst Kurulu ayrı bir üst kurul mu?

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Tabii, tabii. Kurul esasında...

BAŞKAN – BTK'nın içinde değil mi?

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – BTK'yı denetleyen orası. İnternet Üst Kurulu, BTK'yı aslında şu anda mevcudiyetteki prosedürde denetleyen kurum.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Başkanım, bu frekansların...

BAŞKAN – Evet, zaten frekans tahsisleri ve denetimiyle ilgili...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Bu da sabit ve seyyar denetim fonksiyonlarını...

BAŞKAN – Zaten onlara “frekans tahsisleri ve denetimiyle ilgili sunum” diyerek göndereceğiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kurumlara gidelim.

BAŞKAN – Şimdi, BTK. Tabii, çok bizim gidip orada şey yapacağımız... Bir de tabii buna zaman yetiştiremeyiz. “Bütün kurumlara gidelim.” dersek bölüşmemiz lazım. Yani bir alt komisyonlara bölüp belki o zaman ancak yetişebilir yoksa...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Çok çok önemli Başkanım, beraber gidelim.

BAŞKAN – Yani ben en azından bu önümüzdeki haftayı bölmeyelim bütün Komisyon olarak gidelim. Çünkü daha bizim Turkcell’di, Avea’ydı, Vodafone’du, TELEKOM’du, TÜRKSAT’tı... İşte, oralarda grup beşer, altışar kişilik şeyler oluşturabiliriz. Ama en azından şu yani dört hafta yapacağımız 4 kuruma hep beraber, bütün Komisyon üleriyle gidelim.

İLHAN CİHANER (Denizli) – Sayın Başkanım, özür dilerim. Bir ikaz yapılıyorsa bu ihlali yapan ve bunu denetlemekten sorumlu olan teknik olarak bunu ortaya çıkarması gereken BTK’nın bu frekanslarla ilgili birimi. Bizim muhatapız burası. Yani burayı biz müstakilen aslında dinleyip ve sabit bunların yaptıkları işleri ve 27 tane kamyonları falan bunlarla yapmaları gerek... Bu boyutuna bakmamız lazım. Yani bunu nasıl yapıyorlar? Yapıyorlar mı yapmıyorlar mı? Esasında temel problem...

BAŞKAN – İşte, bir sonraki haftaya BTK’yı, yani Ankara’da olduğu için TELEKOM ve TÜRKSAT’ı yani davet edebiliriz. Aynı haftanın içerisinde veya bir sonraki haftaya bırakabiliriz. Çünkü bu Turkcell, Avea, Vodafone İstanbul’da yani onları buraya... Merkezlerine de gitmemiz gerekeceği için onları buraya çağırmadan İstanbul için bir komisyon kurabiliriz. Yani önümüzdeki hafta BTK’yı, TELEKOM’u, TÜRKSAT’ı... Yani bu bir sonraki hafta pardon. Bir sonraki haftaya TELEKOM, TÜRKSAT ve BTK’yı alalım. İnternet Üst Kurulunu da alabiliriz. İki kurum şey yapabiliriz.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Olabilir. Peki, BTK sonuçta -bütün verilerin işte ne kadar veri, ses de, diğer şeylerin olduğu aslında- bütün denetimi yapan BTK. Ama üstünde bir bağımsız kuruluş gibi görünen ama tabii devletin içinde de bir sürü kurumun temsilcisinin olduğu yer İnternet Üst Kurulu. Yani orası biraz daha bağımsız gibi görünüyor bir tarafında.

BAŞKAN – Yani biz BTK’yı çağıralım. Gerekirse o zaman, duruma göre İnternet Üst Kurulunu daha sonra... Biz o zaman önümüzdeki hafta emniyet, jandarma, TİB ve MİT ziyaretlerini yapıyoruz. Bir sonraki hafta BTK, TELEKOM ve TÜRKSAT’ı davet ediyoruz. Aynı zamanda İstanbul’da merkezleri bulunan Turkcell, Avea, Vodafone şirketlerini önümüzdeki hafta ya da duruma göre bakalım.

Bunun dışında tabii, ileriye yönelik hazırlık yapmak açısından -daha öncede bahsettik- Türkiye Barolar Birliğinin sunumu hepimiz için yetersiz kaldı, ben de yetersiz olduğunu düşünüyorum.

Bu noktada İstanbul ve Ankara barolarını davet edebiliriz veya İstanbul'a gidildiği zaman İstanbul Barosu orada dinlenebilir.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Ankara Barosu bu konuda bence çok muzdarip. Benim gördüğüm o.

BAŞKAN – Ama ben tabii, bu noktada Diyarbakır Barosunu da şey yapabiliriz. Biraz bölgesel de çünkü farklı bölgelerde farklı sorunlar yaşanmış olabilir. Yani Diyarbakır Barosunu da davet edebiliriz bu noktada.

Ayrıca, bizim tabii, özellikle -bugün hocamızın da ifade ettiği ama bizim de zaman zaman konuştuğumuz- mevcut görevdeki görevlilerden başka -çünkü onları dinledik- bu görevlerinden artık ayrılmış, çok rahat konuşabilecek durumda olan insanlar var, istihbaratçılar var. İsim aklıma geldiği için söylüyorum, işte Hanefi Avcı, şu anda cezaevinde... Kendisinin de masasında bir sürü görüntü kayıtları bulunduğu söyleniyor. İlk belki Türkiye'deki bu konuda duyulmuş isimlerden biridir, cezaevinde dinlenebilir. Bülent Orakoğlu, işte bir 28 Şubat döneminde istihbarat çalışanı...

İLHAN CİHANER (Denizli) – Sabri Uzun.

BAŞKAN – Evet. Bu konudaki artık hür olan ve rahat konuşabilme imkânı belki olabilecek bu tür isimleri tespit edelim. Bir sonraki süreçlerde onları mutlaka dinlemeliyiz. Çünkü biz, kurumlar hepimiz aynı kanaatteyiz. Tabii ki, vereceği bilgiler bir noktaya kadardır. Yani hiçbir kurum kendisi "Evet, ben yasa dışı bir iş yapıyorum." diyemez. Dediği anda zaten... Ama en azından bu kurumsal yapılarda daha önce çalışmış, mesela, Genelkurmay İstihbarat Başkanıydı -herhâlde şu an o da cezaevinde- Levent Ersöz müydü? Neyse, benzeri -benim aklıma- isimler var. Türkiye'de istihbarat konusunda... Yani bunları.. En azından şu iki haftamız belli. Ama bu...

HASİP KAPLAN (Şırnak) –...Herkesin başında o vardır zaten.

BAŞKAN – Kim?

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başbuğ'u dinleyelim, diğerleri zaten alt kademedir.

BAŞKAN – Hayır. Bu işlerde, Sayın Kaplan, biliyorsunuz, işin başındakiyle onun amiri birbirinden farklıdır. İşin başındaki işi bilir, amiri sadece verildiği bilgi kadarını bilir.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – İstihbarat amirlerinin hepsi aynı konumda. Teknik bilgi sahibi...

BAŞKAN – Yani eğer Levent Ersöz'ü dinleme noktasında bir karar verirsek gittiğimizde Sayın Başbuğ'u da ziyaret ederiz yani.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Sayın Başkanım, 3 tane isim önermişim uzman ya gönüllü olarak....

BAŞKAN – Şimdi, uzmanlarla ilgili... Ben tabii yine sordum, bizim tabii, şu ana kadarki komisyonlarda, araştırma komisyonlarında kamu kurumları dışından bir uzman görevlendirmesi olmamış.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – O zaman burada dinlenmek üzere.

BAŞKAN – Ama biz bu konuda yani mesela -Ankara Barosundan dün Erdal Bey söylemişti- bu konuyla ilgili kurulmuş komisyon var. O komisyonu o bilgilerini paylaşmak üzere buraya davet edilebilir bugünkü gibi. Yani bizim süre sınırimiz yok ama.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Bir de oturuma...

BAŞKAN – Tabii süre sınırı olmayınca da hepimiz de biraz yoruluyoruz. Aslında belki dinlediğimiz şeylere de belli bir süre koymak lazım. Yoksa yoruluyoruz hepimiz. Bilemiyorum yani ben bu konuda çok süre sınırı koymayı doğru bulmuyorum ama tabii çalışmanın verimliliği açısından da bazen belki süre gerekebiliyor. Yani İstanbul’da en azından buna dair çok yaşanan ihlaller var. İstanbul Barosu, tabii, siyasallaştırılmadan çünkü orada biraz da buna tabii dikkat etmemiz lazım. Ben yani ifade ediyorum, Diyarbakır yani bölgesel olarak o bölgede de benzer yani en azından baroda birikmiş birtakım veriler vardır. O arkadaşlarımızdan...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Kesinlikle vardır.

BAŞKAN – İzmir Barosu olabilir. Tabii, bunu çoğaltabiliriz ama bizim de zaman sınırlamamız var ama en azından İstanbul, Ankara, Diyarbakır’ı biz gündemimize alalım.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Biz 4 tanesini alalım.

BAŞKAN – Yani zamanımız olursa İzmir’i de yani Ege bölgesini de...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Tabii tabii 4 tane baro alalım, biz.

BAŞKAN – Bu 4 baroyu gündemimize alalım. Bir sonraki gündemlerimizde bu... Ama İstanbul, dediğim gibi diğer Turkcell, Avea, Vodafone için gidildiğinde orada da yani bir daha buraya gelmeden orada da dinlenebilir. Hem bizim açımızdan hem onlar açısından bir zaman şeyi olabilir. O zaman iki haftamızın programı...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Başkanım, şöyle, affedersiniz... Bu en çok yakın olan - örnek vermek açısından söylüyorum- işte demin bahsi geçtiği için söylüyorum, İstanbul 10’uncu Ağır Ceza Mahkemesi örnekleri... Bu kabil yani sınırları aşma yoluyla, işte, dinlemenin yapıldığı ya da bir iki mahkeme başkanını.

BAŞKAN – Şimdi, tabii burada çağırıp... Yani şimdi burada mahkeme başkanlarını tabii, çağırabiliriz veya Yargıtay Başkanlığından... Ama burada, tabii, şeye dikkat etmek gerekiyor. Şimdi, ben, hepimiz Anayasa burada. Yani burada soracağımız sorularla yaptıkları yargılamayı ya da dosyalarını sorgulama gibi bir yöntem başlarsa o zaman yasamanın yargıya müdahalesi gibi bir sorunla karşı karşıya kalırız. Yani güzel bir iş ya da hukuka uygun, doğru bir iş yapıyoruz derken belki başka bir yanlışın içerisine düşme gibi bir sıkıntıyla karşılaşabiliriz. Yani bu noktada Yargıtay Başkanlığına tam talepte bulanalım yani Yargıtay Başkanlığı bu konuda yani Yargıtayın üyeleri içerisinden olabilir... Ben mesela şeyi sordum hani sırf bu konularla ilgili bir daire var mı? Böyle tek başına bir daire yok. Yani “şu daire bu konulara bakıyor” diye bilemiyorum, siz belki daha iyi bilirsin Sayın Cihaner.

İLHAN CİHANER (Denizli) – 8 yıl.

BAŞKAN – Yani sırf bu konulara yoğunlaşmış bir daire yok. Yani dosyalar farklı dairelere gidiyor. Farklı dosyalar içerisinde dinleme kararları olabildiği için farklı yerlerde görüşülebiliyor diye. Yani onu Yargıtaydan isteyebiliriz. Şimdi, biz yani 10'uncu Ağır Ceza ya da 11'inci Ağır Ceza ya da işte Ankara'daki şu ağır cezada ...

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – Örnek olsun diye söylüyorum.

BAŞKAN – ...diye davet edersek yargıda da şöyle bir algı oluşturmamak lazım. Yani orada oturdular, bizim dosyalarımızı, yaptığımız yargılamaların denetimi gibi bir algının oluşmaması lazım. Yargıtay Başkanlığına bu konuda onlara bırakalım. Ya, onlar bu konuda, Yargıtayda en fazla dosya hangi dairelerde görüşüyorsa, o konuda ola ki daire başkanı veya üye, görevlendirecekleri bir arkadaş gönderebilirler, orada dinleyebiliriz. Yerel mahkemelere indiğimiz zaman, tabii, bu noktada şimdi - dediğim gibi- size de geliyor, bir yığın bu konuda mağdur olduklarını ifade eden şahıslardan mektuplar geliyor, işte "Falan mahkemede yargılanıyorum. Benim yargılamamda telefon dinlemesi yapıldı, şu usulsüzlükler yapıldı. Dosyamla ilgilenilmesi..." diye. Tabii, daha önce de ifade ettik, bizim, yargılaması devam eden her bir dosyada "Usulsüzlük var, bu dosyaları inceleyelim." şeklinde bir şey girebilme... Yani Komisyonumuzun niteliği itibarıyla zaten bu mümkün değil ama şuna ben de katılıyorum: Hani yargı kararıyla sınır aşımı dediğimiz konularda bunun nasıl yapılabilirdiği, hangi şekilde yapılabilirdiğini belki somut birkaç... Yani dosyanın içine, özüne girmeksizin bir örnek üzerinden belki bir çalışma yapılabilir veya diğer anlamda, yasa dışı dinlemelerle ilgili -işte Hocamız da söyledi, biz de hep bahsediyoruz- Türkiye gündemine mal olmuş birkaç olayı olayın özüne inmeksiz, olayın özündeki mahremiyetlere dokunmadan hangi yöntemlerle yapıldığıyla ilgili belki bir çalışma yaparak, birkaç olay üzerinden çalışma yapabiliriz. Olayların özüne ya da olayları direkt soruşturan bir yöntem ve mantığa gitmeksiz, örnek olaylardan bilgi edinmek ve araştırma yapmak üzere bazı örnek olayları alabiliriz. Tabii, onlar neler olabilir? Daha zamanımız var, onları yine tartışırız şu konu olabilir, bu konu olabilir diye ama tabii ki yani burada inceleyelim, araştıralım diyeceğimiz konuda da, konunun muhataplarının mahremiyetini de korumamız ve tekrar mahremiyetlerin deşifre edilmemesine özen göstermemiz lazım ya da kamuoyunun, basının bu mahremiyetler üzerinden yeniden gündem yaratmasına da pek müsaade etmemek lazım en azından o arkadaşların bu konudaki hassasiyetlerini korumak açısından. Yani o somut konularla ilgili önümüzdeki süreçte... Daha bir üç ay zamanımız var yani.

Ama şu: Ben önümüzdeki haftaki şeyi önemsiyorum, hepinizin önemsedğini de düşünüyorum. Önümüzdeki hafta ziyaretlerimizi yapalım. Bir sonraki hafta BTK'yı, TÜRKSAT'ı, Telekom'u, Turkcell, Avea, Vodafone, bunları programımıza alalım. İki hafta sonraki programda -şu an ben fikir olarak ortaya koydum- sizler de uygun görürseniz, eski istihbaratçılar yani şu anda görevde

bulunmayan bu konuyla ilgili çalışmış kişileri davet ederek dinleyelim. Bu benim düşüncem, bunu sizinle paylaşıyorum.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Başkanım, bu GSM şirketlerinin merkezleri herhâlde İstanbul'da.

BAŞKAN – İstanbul. Onun için dedim ben İstanbul'a... Yani onları buraya çağırmanın çok bir anlamı olmayacak çünkü merkezlerindeki hani büyük bir güvenli ağdan bahsediliyor, gidip o güvenli ağın gerçekten orada olup olmadığını, bu güvenli ağın nasıl sağlandığını görmek gerekir. Onun için, belki tüm Komisyon olarak gitmemiz mümkün olmayabilir ama bir alt komisyon burada değerlendiririz, arkadaşlarımız gider, gittiklerinde İstanbul Barosunda... Orada zaten, İstanbul'da...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Onlar yan yana zaten.

BAŞKAN – Tabii, Dolmabahçe Sarayı'nda Medisin yeri var, oraya davet edilebilir, orada dinlenebilir yani veya İstanbul'da başka sivil...

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Hatta diğer baro başkanlarını da oraya mı davet etsek?

BAŞKAN – Belki şey olur yani Ankara'dakini İstanbul'a davet etmek çok uygun olmayabilir.

HASİP KAPLAN (Şırnak) – Ankara'daki için değil ama İstanbul, İzmir'i...

BAŞKAN – Olabilir, gidiş gelişleri Ankara'dan daha kolaydır İstanbul'a, mesela, Diyarbakır belki yani çağrılacak olursa veya İzmir. Ama önümüzdeki iki haftanın şeyi net. Sonrasıyla ilgili, hani şahıslar bazında kimleri çağırabileceğimizle ilgili -yani hepimiz bir fikir teatisi yapar-birtakım isimler varsa bu konuda -ki Medis Araştırma Biriminden de bilgiler istedik, onlardan da gelir-yani emekli olmuş, şu an çalışmayan... Ama bu konuda çokça...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Cezaevindekiler dâhil mi?

BAŞKAN – Ya, onlar da tabii bunun içinde yani cezaevinde olabilir, dışarıda olabilir yani mutlaka olacaktır.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Başkanım, benim o konuda bir önerim olacak.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kesimoğlu.

MEHMET S. KESİMOĞLU (Kırklareli) – Sayın Başkanım, bir söz talebim vardı başlangıçta usule ilişkin ama bir bölümünü siz zaten yanıtladınız, yanıtlarını ben oradan aldım. Dinlenmesi gerekenlerle ilgili birkaç öneride bulunacaktım, siz Hanefi Avcı'yı zaten ifade ettiniz. Belki bir prosedür gerekebilir ve kayıtlara girmesi açısından ben de ifade etmek istiyorum, cezaevine de gidilebilir. 22'nci Dönemde -siz de hatırlayacaksınız- lojman cinayetini araştırma komisyonu vardı. Alaattin Çakıcı'yla bir görüşme yapılması gerektiğinde biz Tekirdağ'daki F tipi cezaevine gidip orada görüşme yaptık, tutanak altına alındı. Belki Hanefi Avcı da davet edilebilir ya da cezaevine gidip kurulacak bir alt komisyon marifetiyle kendisinin dinlenmesi sağlanabilir. Yine Emniyette Genel Müdür Yardımcılığı yapmış Emin Arslan'ın dinlenmesinin ben yararlı olacağını düşünüyorum. İki de mağdur

ismi: Birini zaten baştan beri söylüyoruz, Tacidar Seyhan, 22'nci ve 23'üncü Dönem Adana Milletvekilimiz ve bizim Grup Başkan Vekilimiz Muharrem İnce'nin Komisyonumuza davet edilerek dinlenilmesini ben talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, bugün biraz yorulduk herhâlde.

Teşekkür ediyorum arkadaşlar, toplantıyı kapatıyorum. Hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 14.36